



1.1 ความเป็นมาของปัญหา

คำเรียกรส (Taste Terms) เป็นคำที่มนุษย์ในทุกสังคมและวัฒนธรรมรู้จักคุ้นเคยเป็นอย่างดี เพราะมนุษย์ทุกคนต้องมีการรับรู้รสซึ่งเป็นประสบการณ์พื้นฐานสากลที่สุดอย่างหนึ่ง จึงเป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างมากที่จะมีผู้ทำการศึกษาค้นคว้าคำเรียกรสในแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ เพราะวิธีการทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ช่วยให้เราเข้าใจวัฒนธรรมโดยผ่านทางการศึกษาภาษา ดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2529 : 45) กล่าวไว้ว่า การศึกษาแบบดั้งเดิมหรือที่เรียกว่า การศึกษาชาติพันธุ์วรรณนาเป็นการศึกษาแบบการพรรณนาโดยทั่วไป ต่อมาภายหลังได้มีการศึกษาแนวใหม่ที่ใช้วิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ เรียกว่า ชาติพันธุ์ศาสตร์ (Ethnoscience) หรือ ชาติพันธุ์วรรณนาแนวใหม่ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ การพยายามหาแนวทางที่จะเข้าถึงความนึกคิดและโลกทัศน์ของชนชาติต่างๆ จากมุมมองของผู้คนเหล่านั้นเอง การศึกษาดังกล่าวกระทำได้โดยศึกษาภาษา และการศึกษาคำศัพท์ของชนชาตินั้นๆ โดยการวิเคราะห์ความหมายในภาษาใดภาษาหนึ่ง จะทำให้สามารถเข้าใจความนึกคิด และการมองโลกของผู้ที่ใช้ภาษานั้นได้ วิธีการศึกษานี้เรียกว่า อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethnosemantics) การศึกษาในอดีตที่ใช้แนวการศึกษานี้พบว่ามีการศึกษาคำเรียกสี การศึกษาคำเรียกญาติ คำสรรพนาม ชื่อโรค ชื่อสัตว์ ชื่อพืช แต่การศึกษาคำเรียกรสในแนวนี้ยังไม่พบว่าได้เคยมีผู้ทำการศึกษามาก่อน อีกทั้งการศึกษาคำเรียกรสในอดีตที่พบมักเป็นการเก็บรวบรวมคำ หรือเป็นการศึกษาที่มาของคำเท่านั้น ดังนั้น การศึกษาวิจัยคำเรียกรสในแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์จึงจัดได้ว่าเป็นงานใหม่ เนื่องจากยังไม่เคยมีผู้ใดทำการวิเคราะห์มาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาษาไทยและในแนวดังกล่าว

ความใหม่ของการศึกษาที่ยังไม่เคยมีผู้ทำ ประกอบกับความสนใจของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและทำวิจัยคำเรียกรสในภาษาไทยกรุงเทพฯในรูปแบบโครงการวิจัยย่อยในวิชาสัมมนาอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (อัญชลิภา ผาสุขกิจ, 2542)

ผลการวิจัยของโครงการวิจัยย่อยแรกของผู้วิจัยชั้นนี้แสดงให้เห็นว่าคำเรียกรสมีการจำแนกประเภทออกเป็น คำเรียกรสพื้นฐานและคำเรียกรสไม่พื้นฐาน คำเรียกรสพื้นฐานเป็นคำเรียกรสที่ผู้บอกรสใช้พูดกันเป็นประจำและมีอาหารต้นแบบของรสที่ชัดเจน ส่วนคำเรียกรสไม่พื้นฐานนั้นมักมีกลวิธีสร้างคำโดยการผสมกับคำขยายต่างๆเป็นหลัก อาทิเช่นการผสมคำเรียกรสกับคำขยายบอกปริมาณ คำว่า “เปรี้ยวจัด” เป็นต้น

จากผลรายงานการวิจัยย่อยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยต้องการทำการวิจัยต่อไปอีกเพื่อตอบคำถามที่ว่า คำเรียกรสในภาษาไทยถิ่นอื่นๆจะมีมากหรือน้อยกว่าคำเรียกรสในภาษาไทยกรุงเทพฯ

เพียงใด จะสามารถแบ่งประเภทออกได้เป็นรสพื้นฐานและไม่พื้นฐานหรือไม่ อีกทั้งผู้วิจัยมีความสงสัยว่า การที่กลุ่มคนต่างกลุ่มกันแต่เป็นคนในชนชาติเดียวกัน สื่อสารกันเข้าใจ แต่อยู่อาศัยในต่างถิ่นกัน จะมีผลทำให้คนในพื้นที่ต่างถิ่นเหล่านั้นมีคำเรียกรสรวมถึงอาหารการกินซึ่งเป็นที่มาของคำเรียกรสเหมือนหรือแตกต่างกันมากน้อยอย่างไร

นอกเหนือจากนั้น ผู้วิจัยยังมีความสงสัยและต้องการที่จะทราบว่า ความต่างถิ่นกันนี้จะมีกลวิธีของการสร้างคำเรียกรสไม่พื้นฐานคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันเช่นไร

ประการสุดท้าย งานวิจัยทางด้านอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์จัดว่ายังมีผู้ทำน้อยมากและสำหรับงานวิจัยเรื่องคำเรียกรสโดยทั่วไปนั้นก็ยังมีผู้ใดทำอย่างจริงจังมากนัก เนื่องจากงานวิจัยส่วนมากที่พบนั้นเป็นงานวิจัยย่อยต่างๆในแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยที่เกี่ยวกับคำเรียกรสในภาษาไทยนั้นยังไม่มีผู้ใดเคยทำได้เลย ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะศึกษาวิจัยเรื่องคำเรียกรสภาษาไทย 4 ถิ่น ได้แก่ ถิ่นภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน และภาคใต้ โดยจะทำการคัดเลือกจังหวัดให้เป็นตัวแทนของแต่ละภาค และให้กรุงเทพฯเป็นตัวแทนภาคกลาง เชียงใหม่เป็นตัวแทนภาคเหนือ อุบลราชธานีเป็นตัวแทนภาคอีสาน และนครศรีธรรมราชเป็นตัวแทนแทนภาคใต้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 ศึกษาคำเรียกรสในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ, เชียงใหม่, นครศรีธรรมราช, และอุบลราชธานี เพื่อหาระบบของคำชุดนี้
- 1.2.2 เปรียบเทียบระบบของคำเรียกรสในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น เพื่อหาลักษณะของความต่างและความเหมือนร่วมกัน

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

- 1.3.1 คำเรียกรสในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น จำแนกได้เป็นคำเรียกรสพื้นฐานและไม่พื้นฐาน
- 1.3.2 ภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น มีจำนวนและระบบคำเรียกรสไม่แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของงานวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะระบบคำเรียกรสในภาษาไทย 4 ถิ่น โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะคำเรียกรสที่มีความหมายตรง (denotative meaning) ซึ่งหมายถึงความหมายที่แท้จริงของคำเรียกรส เช่น คำเรียกรสคำว่า “เปรี้ยว” มีความหมายถึงรสเปรี้ยวของอาหารอย่างเช่นมะนาว เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาคำเรียกรสที่มีความหมายแฝง (connotative meaning) ซึ่งเป็นความหมายที่

แสดงความรู้สึก หรือทัศนคติ เช่น คำว่า “อร่อย” หรือคำว่า “กลมกล่อม” ที่เป็นการประเมินและแสดงความรู้สึกต่อรสของอาหาร

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยนี้

- 1.5.1 บุกเบิกวิธีการวิเคราะห์คำเรียกรสตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์
- 1.5.2 กระตุ้นให้เกิดการวิจัยคำเรียกรสในแง่มุมอื่นต่อไป
- 1.5.3 ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการรับรู้และจำแนกสิ่งของของคนไทย
- 1.5.4 ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจถึงเรื่องรสพื้นฐานและอาหารการกินของคนไทยในถิ่นต่างๆ

1.6 ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องคำเรียกรสในแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เป็นการศึกษาที่น่าสนใจที่ยังมีผู้ทำการวิจัยน้อยมาก การศึกษาเรื่องรสส่วนใหญ่จะเป็นไปในแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยา ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยมีโอกาสค้นคว้าวิจัยคำเรียกรสในแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยนี้โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1.ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ 2. งานวิจัยทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ 3.การศึกษาเกี่ยวกับรส และ 4. งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกรส

1.6.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

งานวิจัยเรื่องคำเรียกรสเป็นการศึกษาคำเรียกรสตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในมโนทัศน์พื้นฐาน การจำแนกประเภท และทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการทำวิจัยชิ้นนี้ดังนี้

1.6.1.1 มโนทัศน์พื้นฐานทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

การศึกษาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เป็นการศึกษาภาษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มคนที่เราทำการศึกษามีความคิด ค่านิยม ทัศนคติ และมีการมองโลกอย่างไร

เฟรค (Frake,1961) เป็นผู้หนึ่งที่ริเริ่มนำแนวทางการศึกษาวัฒนธรรมโดยการวิเคราะห์ผ่านทางภาษา การศึกษาของเฟรคชี้ให้เห็นถึงมโนทัศน์พื้นฐานในการศึกษาคำต่างๆในแต่ละวัฒนธรรม โดยเฟรคมองว่าการที่เราศึกษาคำในวัฒนธรรมใดๆก็ตาม นอกจากการเก็บข้อมูลภาษาเพื่อที่เราจะได้ทราบความหมายของคำนั้นโดยเทียบกับภาษาของเราแล้ว เรายังสามารถทราบถึงการมี

หรือไม่มีของสิ่งต่างๆในแต่ละวัฒนธรรมได้ เพราะคำเหล่านั้นจะเป็นตัวบอกให้เราทราบว่าคนในแต่ละวัฒนธรรมมองเห็นความสำคัญ และเข้าใจสิ่งต่างๆรอบตัวของเขาอย่างไร

นอกจากนี้ เพรคยังชี้ให้เห็นว่าการที่คนในแต่ละสังคมมีการแจกแจงสิ่งแตกต่างกันทำให้คนเหล่านั้นมีการจัดประเภทของสิ่งต่างๆแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้น การศึกษาระบบคำจึงสามารถแสดงให้เห็นถึงความคิด ความเข้าใจโลก รวมถึงประสบการณ์ในการจำแนกคุณสมบัติของประเภทของสิ่งต่างๆซึ่งจะแสดงให้เห็นโดยการสื่อสารทางภาษา โดยคุณสมบัติที่คนในสังคมนั้นเห็นว่าสำคัญในการแยกความแตกต่างของสิ่งต่างๆได้นั้นจะต้องมีการสื่อสารบ่อยครั้ง และการที่เราจะสามารถเข้าใจถึงระบบคำได้นั้น เราต้องทราบว่ากลุ่มคนเหล่านั้นมีคำและมีการจัดประเภทของคำต่างๆโดยที่ประเภทของคำเหล่านั้นมีคุณสมบัติร่วมกันหรือมีความแตกต่างกันอย่างไรตามโครงสร้างของการจัดลำดับชั้น(taxonomy)ซึ่งเพรคเชื่อว่าเป็นโครงสร้างที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความคิดของคนในสังคมนั้นได้ เนื่องจากระบบ การจัดลำดับชั้นเป็นการจัดประเภทของสิ่งในรูปแบบของโครงสร้างที่ชัดเจน กล่าวคือ จะมีประเภท (category) และประเภทย่อย (subcategory) โดยประเภทย่อยจะถูกแสดงตามแนวตั้ง และประเภทที่ต่างกันจะถูกแสดงในแนวนอน โดยสิ่งใดๆที่จะถูกจัดให้เป็นประเภทย่อยหรือประเภทที่ต่างกันตามโครงสร้างของ การจัดลำดับชั้น ได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรมเป็นสำคัญ

เพรคยังได้กล่าวว่า ในการสร้างระบบการจัดลำดับชั้นในสถานการณ์หนึ่งนั้นอาจทำได้ด้วยการถามคำถามในแบบที่ให้ผู้บอกภาษาเติมคำในช่องว่าง อาทิเช่น การเติมคำในประโยค “ช่วยหยิบ (พาย)” ที่เคาน์เตอร์ขายพายในร้านอาหารแห่งหนึ่ง หากลูกค้าบอกคนขายให้ช่วยหยิบพายแอปเปิ้ล แต่คนขายกลับหยิบพายเชอร์รี่มาให้ ลูกค้าจึงไม่เอาและต้องบอกให้คนขายช่วยหยิบพายแอปเปิ้ลมาให้อีกครั้ง ในสถานการณ์นี้จะเห็นได้ว่าทั้งพายแอปเปิ้ลและพายเชอร์รี่ล้วนเป็นประเภทหนึ่งของพาย แต่พายทั้งสองเป็นพายต่างชนิดกัน นอกจากนี้ เราอาจถามคำถามในลักษณะของการแจกแจงต่อไปว่า “Is x a kind of y?” อาทิเช่น คนขายพายอาจถามลูกค้าว่าต้องการพายชนิดไหนอีก ในการถามเช่นนี้ ลูกค้าอาจบอกว่าเอาอันที่มีชื่อว่า “a” ที่เห็นในเมนู แต่คนขายกลับบอกว่าอาหารชื่อ “a” นี้ไม่ใช่พาย แต่เป็นแฮมเบอเกอร์ ดังนั้น จากตัวอย่างการถามคำถามเหล่านี้เราจึงทราบว่าพายและแฮมเบอเกอร์เป็นอาหาร แต่เป็นอาหารต่างชนิดกัน โดยอาจเขียนให้เห็นได้ชัดเจนด้วยการใช้โครงสร้างของการจัดลำดับชั้นดังนี้

อาหาร	
พาย	แฮมเบอเกอร์
พายแอปเปิ้ล	พายเชอร์รี่

จากการจัดลำดับชั้นข้างต้นจะเห็นได้ว่าทั้งพายและแฮมเบอเกอร์ล้วนเป็นประเภทหนึ่งของอาหารซึ่งจะถูกเรียงลงมาจากราคาว่าอาหารตามแนวตั้ง แต่จะเห็นได้ชัดเจนว่าอาหารทั้งสองอย่างซึ่งถูกเรียงกันไปตามแนวนอนเป็นอาหารต่างชนิดกัน และการที่อาหารทั้งสองชนิดมีความแตกต่างกันนั้น เนื่องจากอาหารแต่ละชนิดมีคุณสมบัติบางอย่างที่คนในสังคมเห็นว่าสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างขึ้นได้

จากการศึกษาของเฟรดซึนนี้ทำให้ทราบถึงมิติทัศน์พื้นฐานในการศึกษาคำ และการจัดประเภทของคำเพื่อสะท้อนให้เห็นกระบวนการคิด และความเข้าใจถึงสิ่งแวดล้อมในสังคมของคนกลุ่มหนึ่งซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาคำเรียกรสได้ แต่นอกเหนือจากนี้ การศึกษาเรื่องคำเรียกรสยังต้องอาศัยแนวทางของการจำแนกประเภทเพื่อที่จะจัดประเภทของคำเรียกรสได้อย่างเป็นระบบ

1.6.1.2 การจำแนกประเภท (categorization)

การจำแนกประเภท คือ การที่เราจำแนกสิ่งต่างๆรอบตัวของเราทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรม อย่างเช่น สิ่งของ สิ่งมีชีวิต หรือพืช และทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรม อย่างเช่น เหตุการณ์ อารมณ์ หรือการกระทำต่างๆอย่างอัตโนมัติโดยที่เราอาจไม่รู้ตัว

ในการจำแนกสิ่งต่างๆออกเป็นประเภทนั้นคือการที่เราบอกหรือให้เหตุผลว่าสิ่งนั้นๆเป็นอะไร อาทิเช่น การที่เราสามารถให้เหตุผลว่าไอ้ก็เป็นพืชนั้นแสดงให้เห็นว่าเรากำลังจำแนกประเภท ดังนั้น การจำแนกประเภทจึงเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความจำ การเรียนรู้ การรับรู้ รวมถึงประสบการณ์ที่เรามีในสิ่งแวดล้อมที่เราอยู่

บราวน์ (Brown, 1958) กล่าวว่า การจำแนกประเภทมีระดับพื้นฐานที่เรียกว่า Basic Level of Categorization ซึ่งสิ่งที่จัดอยู่ในระดับพื้นฐานนี้จะอยู่ในระดับกลางที่พอดี กล่าวคือ ไม่กว้างหรือไม่แคบจนเกินไป และจะต้องเป็นสิ่งหรือเป็นคำที่เรียนรู้ได้เร็ว จดจำง่าย และใช้บ่อย นอกจากนี้บราวน์ยังกล่าวว่า ระดับซึ่งอยู่เหนือกว่าระดับกลางจะเป็นระดับที่กว้างเกินไป และระดับซึ่งอยู่ต่ำกว่าระดับกลางจะเป็นระดับที่แคบเกินไปดังตัวอย่างต่อไปนี้

Most General	→	Animal
Basic Level	→	Dog
Most Specific	→	Golden Retriever

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า “Dog” เป็นคำที่จัดให้อยู่ในระดับพื้นฐานเนื่องจากเป็นคำที่สั้น จดจำง่าย และใช้บ่อยในบริบทต่างๆ เช่นเดียวกับกับผลการศึกษาของรอช (Rosch et al, 1976) เรื่อง “Basic Level Effect.” ที่มีความสอดคล้องกับการจำแนกประเภทของ บราวน์ โดยรอชกล่าวว่า ระดับพื้นฐานที่สุดของการจำแนกประเภท (Most basic level of categorization) จะอยู่ในระดับกลางโดยให้เหตุผลว่าคำที่จัดอยู่ในระดับกลางที่ว่านี้เป็นคำที่สั้น จดจำง่าย ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน ส่วนคำที่อยู่ในระดับล่างลงมาจากระดับพื้นฐานนั้นจะเป็นคำไม่พื้นฐานที่มีความเฉพาะเจาะจงและจะเป็นคำที่จัดอยู่ภายใต้ประเภทที่อยู่ในระดับพื้นฐานอีกทีหนึ่ง

แต่อย่างไรก็ดี ในบางครั้งเราอาจพบว่าคำประเภทไม่พื้นฐานบางคำไม่สามารถจัดให้อยู่ภายใต้คำประเภทพื้นฐานคำใดคำหนึ่งได้โดยเด็ดขาด โดย เคย์และแมคแดเนียล (Kay and Mcdaniel, 1978) ได้กล่าวถึง “Fuzzy Set Theory” โดยยกตัวอย่างการจัดประเภทสีว่า สีบางสีไม่อาจที่จะจัดให้อยู่ในประเภทสีพื้นฐานประเภทใดประเภทหนึ่งได้โดยเด็ดขาด อาทิเช่น สีส้มเป็นสีที่มีความคลุมเครือในการจัดประเภท กล่าวคือ สีส้มนี้อาจจัดให้อยู่ในประเภทสีแดงหรือสีเหลืองได้ เป็นต้น

ในส่วนของคำเรียกรสก็เช่นเดียวกัน คือ มีการจำแนกประเภทของคำเรียกรสออกเป็นคำเรียกรสพื้นฐานและไม่พื้นฐาน โดยคำเรียกรสพื้นฐานนั้นจัดอยู่ในระดับกลางซึ่งเป็นระดับพื้นฐาน และคำเรียกรสไม่พื้นฐานนั้นจะเป็นคำที่อยู่ในระดับล่างกว่าซึ่งจะถูกจัดให้อยู่ภายใต้ประเภทของคำเรียกรสพื้นฐานได้ แต่อย่างไรก็ดี การศึกษาเรื่องคำเรียกรสอาจมีปัญหาอยู่บ้างเนื่องจากคำเรียกรสไม่พื้นฐานบางคำไม่สามารถจัดให้อยู่ภายใต้คำเรียกรสพื้นฐานประเภทใดประเภทหนึ่งได้อย่างเด็ดขาด ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าประเภทของรสอาจมีสมาชิกของรสที่ไม่ชัดเจนเกิดขึ้นได้เช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวถึงคำเรียกรสไม่พื้นฐานต่อไปในบทที่ 4

นอกจากนี้ ในเรื่องของการจำแนกประเภทนั้น รอช (Rosch, 1973) ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกทฤษฎีต้นแบบ (prototype theory) เชื่อว่า ประเภทใดๆย่อมมีสมาชิกในประเภทที่ดีกว่าสมาชิกตัวอื่นๆ โดยรอชยกตัวอย่างว่า นกโรบินนั้นจัดเป็นสมาชิกที่ดีในประเภทนก เป็นต้น ในส่วนคำเรียกรสก็เช่นเดียวกันที่มีตัวอย่างอาหารตัวแทนของรสที่ชัดเจนได้ โดยอาหารตัวแทนของรสนั้นจะทำให้นึกถึงคำเรียกรสได้ชัดเจนขึ้น อาทิเช่น คำเรียกรสคำว่า “เค็ม” มีความหมายที่เป็นนามธรรม ไม่ได้มีความหมายเป็นรูปธรรมเหมือนอย่างเช่นคำว่า “Dog” ที่เราสามารถจินตนาการนึกถึงได้ทันที ดังนั้น ทุกครั้งที่เราพูดถึงรสต่างๆซึ่งเป็นนามธรรม เราย่อมนึกไปถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่เป็นอาหารต้นแบบของรสอย่างเช่น เมื่อเราพูดถึงคำว่า “เค็ม” เรามักนึกถึงเกลือ ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีต้นแบบจึงเข้ามามีส่วนสนับสนุนการศึกษาเรื่องตัวอย่างอาหารของคำเรียกรสได้

นอกจากการศึกษาเรื่องคำเรียกรสต้องอาศัยแนวคิดของการจำแนกประเภทออกเป็นประเภทพื้นฐานและไม่พื้นฐานแล้ว การศึกษาคำเรียกรสยังต้องอาศัยทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบในการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกรสประกอบอีกด้วย

1.6.1.2 ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (componential analysis)

ทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบ คือการจัดประเภท หรือ จำแนกข้อมูลโดยการวิเคราะห์อรรถลักษณะ (distinctive features) ซึ่งช่วยให้เราแยกประเภทกลุ่มของข้อมูลที่ศึกษา งานศึกษาวิจัยที่มักมีนักภาษาศาสตร์นำทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบไปใช้ในการศึกษากันอย่างแพร่หลาย คือ การวิเคราะห์ลักษณะนาม และการวิเคราะห์คำเรียกญาติ

เพียร์ศิริ วงศ์วิภานนท์ (2525) ได้กล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบว่ามีหลักการเบื้องต้น 2 ประการ คือ

1. ความหมายของคำนำมาแจกเป็นส่วนความหมายย่อยได้ ส่วนย่อยเหล่านี้เรียกว่าอรรถลักษณะ (semantic feature) หรือ (semantic component)

2. อรรถลักษณะแต่ละประการที่ประกอบขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำนั้น จะมีใช้อรรถลักษณะที่พบในคำเพียงคำเดียว กล่าวคือ อรรถลักษณะเป็นเครื่องช่วยให้เราเห็นความสัมพันธ์ของความหมายของคำต่างๆ และนอกจากนี้ยังแสดงแผนภูมิอรรถลักษณะของคำต่างๆ เช่น คำว่า พ่อ แม่ ดังนี้

พ่อ	แม่
+ มนุษย์	+ มนุษย์
+ มีลูก	+ มีลูก
+ ชาย	- ชาย

จากหลักเกณฑ์เบื้องต้น 2 ประการของ เพียร์ศิริ วงศ์วิภานนท์ จึงอาจให้ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ดังนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ การวิเคราะห์ความหมายของคำโดยการนำคำมาแจกแจงความหมายย่อย ความหมายย่อยนี้เรียกว่าอรรถลักษณะหรือองค์ประกอบทางความหมาย (semantic feature) หรือ (semantic component) การนำคำมาแจกแจงความหมายย่อยนี้เป็นการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายของคำในภาษา คำบางคำมีความสัมพันธ์ทางความหมายใกล้ชิดกันมาก และบางคำมีความสัมพันธ์ทางความหมายน้อยมากหรือไม่มีเลย ตัวอย่างคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาก ได้แก่คำว่า เด็กชาย และเด็กหญิง ซึ่ง เพียร์ศิริ ได้แจกแจงความหมายย่อยในรูปของอรรถลักษณะไว้ดังนี้

<u>เด็กชาย</u>	<u>เด็กหญิง</u>
+ มีชีวิต	+ มีชีวิต
+ มนุษย์	+ มนุษย์
- โตแล้ว	- โตแล้ว
+ ชาย	- ชาย

จากการแจกแจงอรรถลักษณะ คำว่าเด็กชายและเด็กหญิงมีอรรถลักษณะที่เหมือนกัน คือ [+ มีชีวิต, + มนุษย์, - โตแล้ว] อรรถลักษณะ [ชาย] ทำให้คำทั้ง 2 นี้แตกต่างกัน กลุ่มอรรถลักษณะดังกล่าวทำให้คำทั้ง 2 แยกออกจากคำนาม สัตว์ พืช สิ่งของ ฯลฯ ในการวิเคราะห์ส่วนใหญ่ผู้วิเคราะห์มักกำหนดให้อรรถลักษณะต่างๆ มีค่าเป็น 2 ค่า (binary value) ดังนั้น จึงมีเครื่องหมาย + หรือ - ประกอบหน้าอรรถลักษณะนั้น เมื่อเป็นดังนี้แทนที่จะใช้อรรถลักษณะ [+ ชาย] และ [+ หญิง] จึงใช้อรรถลักษณะ [+ ชาย] สำหรับเด็กชาย และ [- ชาย] สำหรับเด็กหญิง กลุ่มอรรถลักษณะจะรวมกันอยู่ภายในเครื่องหมาย [] และจะสังเกตได้ว่าอรรถลักษณะแต่ละอรรถลักษณะที่ประกอบกันขึ้นเป็นความหมายของแต่ละคำนั้น ไม่ใช่อรรถลักษณะที่พบในคำเพียงคำเดียว ดังตัวอย่าง อรรถลักษณะ [+ มนุษย์] พบทั้งในคำนาม พ่อ แม่ ผู้ชาย ผู้หญิง เป็นต้น

อรรถลักษณะบางอรรถลักษณะ จะให้ความหมายโดยนัยเกี่ยวกับอรรถลักษณะอื่นได้ เช่น อรรถลักษณะ [+ มนุษย์] ให้ความหมายโดยนัยเกี่ยวกับอรรถลักษณะ [+ ชีวิต] ดังนั้นในการแสดงอรรถลักษณะของคำนามจึงไม่จำเป็นต้องแสดงอรรถลักษณะที่เป็นความหมายโดยนัยของอรรถลักษณะอื่น คำนามข้างต้นจึงสามารถแสดงอรรถลักษณะใหม่ได้ดังนี้

<u>เด็กชาย</u>	<u>เด็กหญิง</u>
+ มนุษย์	+ มนุษย์
- โตแล้ว	- โตแล้ว
+ ชาย	- ชาย

นักภาษาศาสตร์นำทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบมาใช้ในงานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ โดยเฉพาะงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติ

1.6.2 งานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์

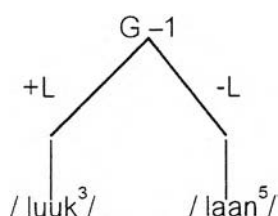
งานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคำเรียกญาติที่ผู้วิจัยได้พบทวนนั้นเป็นงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติและคำเรียกสี โดยงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติเป็นงานวิจัยที่ให้นววิธีการวิเคราะห์ความหมายโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติได้เป็นอย่างดี

1.6.2.1 งานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติ

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า งานวิจัยแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ที่มีการนำทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบมาใช้ได้แก่งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติ โดยการศึกษาคำเรียกญาติที่สำคัญได้แก่ การศึกษาคำเรียกญาติในภาษาไทยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint,2000) ได้ศึกษาเพิ่มเติมเรื่อง "A Componential Analysis of Kinship Terms in Thai" ซึ่งได้แสดงการวิเคราะห์ระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยเพื่อสะท้อนให้เห็นระบบเครือญาติในวัฒนธรรมไทยโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ ในงานวิจัยนี้ อมราทำการวิเคราะห์ข้อมูลคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานในงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติในภาษาไทยในอดีตของตนเองเพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความละเอียดชัดเจนขึ้น ดังนั้น ในการวิเคราะห์ อมราจึงใช้ทั้งข้อมูลเดิมและข้อมูลใหม่จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาไทยกรุงเทพฯอีก 10 คน

ผลการวิจัยพบว่าภาษาไทยกรุงเทพฯมีคำเรียกญาติพื้นฐานด้วยกัน 17 คำ ได้แก่คำว่า "พ่อ" "แม่" "ปู่" "ย่า" "ตา" "ยาย" "ทวด" "เหียด" "ลูก" "พี่" "น้อง" "ลุง" "ป้า" "น้า" "อา" "หลาน" "เหลน" "โหลน" โดยคำเรียกญาติพื้นฐานมีความแตกต่างกันด้วยมิติแห่งความต่าง 5 มิติด้วยกันคือ 1. รุ่น 2. สายเลือด 3.อายุ 4.เพศ และ 5.ฝ่ายพ่อ ส่วนคำเรียกญาติไม่พื้นฐานพบว่ามีถึง 32 คำ โดยคำเรียกญาติไม่พื้นฐานเป็นคำที่สัมพันธ์กันโดยการแต่งงานซึ่งมีมิติแห่งความแตกต่างด้วยกัน 8 มิติ ได้แก่ 1. รุ่น 2. สายเลือด 3.อายุ 4.เพศ 5.ฝ่ายพ่อ 6.เพศของผู้พูด 7.การใช้วิธีการพูดแบบรีนุ และ 8. การแต่งงานใหม่

นอกจากนี้ อมรายังได้เสนอผลการวิจัยคำเรียกญาติพื้นฐานดังกล่าวพร้อมทั้งองค์ประกอบทางความหมายในรูปของโครงสร้างต้นไม้ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแบบอย่างเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสนอผลการวิจัยคำเรียกญาติดังตัวอย่างต่อไปนี้



จากโครงสร้างต้นไม้ข้างต้นมีความหมายว่า คำเรียกญาติคำว่า "ลูก" (luuk³) หมายถึง รุ่นที่ต่ำกว่าตนเอง 1 รุ่นเป็นสายตรง ส่วน "หลาน" (laan⁵) หมายถึง รุ่นที่อ่อนกว่าตนเอง 1 รุ่นแต่ไม่ใช่สายตรง

งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่เป็นการศึกษาคำเรียกญาติ คือ งานวิจัยเรื่อง "คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์" ของ วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ (2535) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความหมายแก่นของคำเรียกญาติพื้นฐานในภาษาคำเมือง โดยวิธีวิเคราะห์องค์

ประกอบ และศึกษาการใช้คำเรียกญาติดังกล่าวในแวดวงอื่นๆ ซึ่งได้แก่การใช้เป็นสรรพนาม และคำเรียกขานในหมู่คนที่เป็ญาติและไม่ใชญาติ และการใช้เป็นอุปลักษณ

ผลการวิจัยของวิภัสรินทร์ พบว่า คำเรียกญาติในภาษาคำเมืองอาจจำแนกให้แตกต่างกันในความหมายแก่นด้วย 4 หรือ 5 มิติแห่งความแตกต่าง ในภาษาเชียงรายและลำปางนั้น คำเรียกญาติต่างกันในเรื่องรุ่นอายุ สายเลือด อายุ และเพศ ส่วนในภาษาเชียงใหม่และลำพูนจะมีมิติเพิ่มขึ้น คือ ฝ่ายพ่อ / แม่ ซึ่งในรายละเอียดในภาษาคำเมืองทั้ง 4 จังหวัด มีทั้งลักษณะที่ร่วมกันและต่างกัน ลักษณะที่ร่วมกันได้แก่ การใช้คำเรียกญาติประเภทเดียวกันในความหมายเหมือนกัน ส่วนลักษณะที่ต่างกันได้แก่ การใช้คำเรียกญาติที่ต่างกันในเรื่องเพศและฝ่ายพ่อ / แม่ ส่วนการใช้คำเรียกญาติเป็นสรรพนามและคำเรียกขานในหมู่คนที่เป็ญาติและไม่ใชญาตินั้นสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมล้านนา คือ “ระบบอาวุโส”

งานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทยและเกาะปีนังโดยศุภมาส เอ่งฉ้วน (2537) เป็นการศึกษาวิเคราะห์คำเรียกญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษาจีนฮกเกี้ยนโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อศึกษาคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน 5 ถิ่นในประเทศไทยและในเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย และเปรียบเทียบคำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนถิ่นต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าความหมายของคำเรียกญาติสะท้อนให้เห็นลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนในถิ่นเหล่านั้น

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจีนฮกเกี้ยน 5 จุดในจังหวัดกระบี่ ตรัง พังงา และภูเก็ต และอีก 1 จุดคือ เกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย ผลการวิจัยพบว่ามิติแห่งความแตกต่างที่ทำให้คำเรียกญาติแต่ละคำในภาษาจีนฮกเกี้ยนแตกต่างกันมี 6 ประการคือ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ ฝ่ายพ่อ / แม่ เพศ และการแต่งงาน เมื่อเปรียบเทียบการใช้คำเรียกญาติและระบบคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 จุดพบว่ามีความคล้ายคลึงกันและต่างกันเป็นคู่ๆ คือ เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้งญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานนั้น จังหวัดตรังและจังหวัดพังงามีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เมื่อพิจารณาเฉพาะญาติพื้นฐานพบว่าจังหวัดภูเก็ตและเกาะปีนังมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ต่างกันในเรื่องของญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน และถ้าพิจารณาเฉพาะญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานแล้วพบว่า จังหวัดกระบี่และจังหวัดภูเก็ตมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันแต่ต่างกันในเรื่องญาติพื้นฐาน ส่วนการใช้คำและระบบคำเรียกญาติพื้นฐานในภาษาจีนฮกเกี้ยนจังหวัดกระบี่และการใช้คำและระบบคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษาจีนฮกเกี้ยนในเกาะปีนังจะมีลักษณะที่ไม่คล้ายคลึงกับถิ่นใด

1.6.2.2 งานวิจัยเรื่องคำเรียกสี

นอกจากงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติซึ่งเป็นแนวทางการวิเคราะห์ห้องคำประกอบสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกกรสพื้นฐานแล้ว ยังมีงานวิจัยเรื่องคำเรียกสีที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคำเรียกกรสอีกเนื่องจากคำเรียกสีเป็นงานวิจัยที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ (perception) เช่นเดียวกับกับคำเรียกกรส ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวคิดและแนวทางต่างๆ ทั้งในเรื่องของการจำแนกประเภทโดยการใช้เกณฑ์ กลวิธีการสร้างคำไม่พื้นฐาน การรับรู้สี รวมถึงทัศนคติต่อสีที่ได้รับจากการงานวิจัยเรื่องคำเรียกสีจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยเรื่องคำเรียกกรสได้เป็นอย่างดีดังนี้

(1) การจำแนกประเภทออกเป็นพื้นฐานและไม่พื้นฐานโดยเกณฑ์

การจำแนกประเภทสีเป็นแนวทางสำคัญที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาคำเรียกกรสเนื่องจากคำเรียกกรสสามารถจำแนกประเภทได้เป็นคำเรียกกรสพื้นฐานและไม่พื้นฐานโดยการใช้เกณฑ์เช่นเดียวกับคำเรียกสี ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าเกณฑ์ต่างๆ ที่ใช้ในการจำแนกประเภทของคำเรียกสีจึงเป็นเกณฑ์สำคัญที่ผู้วิจัยสามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการตั้งเกณฑ์ในการจำแนกประเภทของคำเรียกกรสได้

งานวิจัยที่มีการใช้เกณฑ์ในการจำแนกประเภทได้แก่ งานวิจัยเรื่องคำเรียกสีของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) ซึ่งเป็นการศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจ้วงและชาวไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมายและระบบของคำเรียกสีพื้นฐานและคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาจ้วง 6 ถิ่น คือ ฉงจว๋อ เตอเป่า ชินเจียงหยงหนิง อูถางหยงหนิง เกียนตง และหนานตาน และในภาษาไทย 4 ถิ่น คือ ไทยกรุงเทพฯ เชียงใหม่ โคราซ และนครศรีธรรมราช

อมราสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวจ้วง 6 ถิ่น ถิ่นละ 1 คน และชาวไทย 4 ถิ่น ถิ่นละ 1 คนโดยให้ผู้บอกภาษาดูแผ่นสีที่ละแผ่นแล้วถามว่า “นี่สีอะไร” จนครบทั้ง 220 แผ่น เมื่อได้คำตอบก็จดบันทึกข้อมูลด้วยสีตัวอักษร หลังจากนั้นให้ผู้บอกภาษาดูสีจากตารางสีที่เห็นในตารางสีว่าคือสีอะไร แล้วจดบันทึกข้อมูลไว้

ในการตัดสินใจว่าคำเรียกสีใดเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน อมราใช้เกณฑ์ดังนี้คือ

1. เป็นคำซึ่งมีรูปศัพท์เดี่ยว (monolexemic) กล่าวคือ เป็นคำซึ่งความหมายของคำทั้งหมดไม่สามารถทำนายได้จากส่วนหนึ่งส่วนใดของคำนั้น เช่น “เหลือง” “น้ำเงิน”
2. ไม่เป็นคำที่ระบุสีเฉพาะเฉดที่อาจจัดประเภทอยู่ภายใต้สีอื่นได้ เช่น “ตองอ่อน” ไม่จัดเป็นคำเรียกสีพื้นฐานเพราะจัดประเภทให้อยู่ภายใต้สีเขียว
3. มีความหมายโดดเด่นและมั่นคง คือ ใช้อย่างสม่ำเสมอโดยปรากฏซ้ำบ่อยๆ

ผลการวิจัยพบว่าจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาจ้วงจว๋อ เตอเป่า ซินเจียงหยงหนิง อู่ถางหยงหนิง เกียนตง และหนานตาน มีจำนวน 8, 9, 7, 7, 10 และ 9 คำตามลำดับ คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยกรุงเทพฯ เชียงใหม่ โคราซ และนครศรีธรรมราชมีจำนวน 12, 12, 11 และ 10 คำตามลำดับ

การศึกษาคำเรียกสีในภาษาเย้า (เมี่ยน) ของธีระพันธ์ ล.ทองคำ (2535) ใช้ข้อมูลจาก 6 หมู่บ้านในเขตจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน และลำปาง โดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาเป็นเพศหญิงจำนวน 48 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 20-30 ปีนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการตัดสินว่าคำเรียกสีใดจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐานได้ต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ

1. เป็นคำพยางค์เดียว
2. ความหมายสำคัญของศัพท์จะต้องไม่ร่วมกับศัพท์อื่น ๆ ที่เป็นคำเรียกสี
3. การใช้ศัพท์จะต้องไม่จำกัดเฉพาะกับวัตถุสิ่งของบางจำพวก
4. เป็นศัพท์ที่มีความโดดเด่นในความรู้สึกของเจ้าของภาษา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าภาษาเย้ามีคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำแทนประเภทสี "ขาว" "ดำ" "แดง" "เหลือง" "เขียว" "น้ำเงิน"

สำหรับการศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทย ลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยงในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และพะเยาของ ศตวรรษ์ เข็มมหาวัน (2541) โดยมีวัตถุประสงค์จะวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐานและคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทย ลื้อ ลัวะ ม้ง และ กะเหรี่ยง ตลอดจนการรับรู้สีและทัศนคติที่ผู้พูดภาษาดังกล่าว โดยให้ผู้บอกภาษาซึ่งเป็นเพศหญิง ซึ่งมีอายุระหว่าง 30-40 ปี ภาษาละ 10 คน ดูบัตรสีที่ละบัตรแล้วจึงถามเป็นภาษาคำเมืองว่า "นี่สีอะไร" แล้วผู้วิจัยจึงบันทึกคำตอบโดยใช้รหัสอักษรลงในแผ่นบันทึกข้อมูล

ในการวิเคราะห์หาคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐาน ศตวรรษ์ได้ใช้เกณฑ์ในการจำแนกประเภทโดยคำเรียกสีคำใดจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐานต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ

1. เป็นศัพท์เดี่ยวหรือเป็นคำที่ไม่สามารถเดาความหมายจากส่วนหนึ่งส่วนใดของคำศัพท์ได้ เช่น คำว่า "เหลือง" "น้ำตาล"
2. มีความหมายไม่ซ้ำซ้อนหรือรวมความหมายกับคำเรียกสีอื่น ๆ
3. ไม่ใช่คำที่ใช้ในลักษณะแคบกับวัตถุหรือสิ่งของบางชนิดเท่านั้นเช่น "บลอนด์"
4. เป็นคำที่ฝังใจ โดดเด่นในความรู้สึกของเจ้าของภาษา
5. เป็นคำที่ใช้เรียกวัตถุหรือสิ่งของในธรรมชาติได้ เช่น "ส้ม"

6. หากเป็นคำยืม ต้องเป็นคำยืมมานานแล้ว ไม่ใช่คำยืมใหม่ เช่นคำว่า "สืออน" ในภาษาไทยลื้อ

ผลการวิจัยพบว่า ภาษาไทยลื้อ ลัวะ ม้ง และ กะเหรี่ยง มีจำนวนคำเรียกศัพท์พื้นฐานคือ 12, 5, 6 และ 5 คำ ตามลำดับ

(2) กลวิธีการสร้างคำไม่พื้นฐาน

นอกเหนือจากการวิจัยเรื่องคำเรียกศัพท์จะให้แนวคิดและแนวทางสำคัญในการจำแนกประเภทและเกณฑ์ในการจำแนกแล้ว การวิจัยเรื่องคำเรียกศัพท์ยังเป็นตัวอย่างของการวิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยคำเรียกศัพท์เช่นกัน อาทิเช่น การวิเคราะห์การสร้างคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐานในภาษาเย้า (เมี่ยน) ของธีระพันธ์ ล.ทองคำ (2535) ใน 6 หมู่บ้านในจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน และลำปางที่พบว่าคนเย้ามีวิธีสร้างคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐานโดยการใช้คำเรียกศัพท์พื้นฐานคำใดคำหนึ่งใน 6 คำมาประสมกับคำขยาย คำขยายนี้อาจเป็นคำเรียกศัพท์พื้นฐานอีกคำหนึ่งหรือคำนามที่ใช้เรียกสรรพสิ่งต่างๆในธรรมชาติ หรือคำคุณศัพท์ โดยธีระพันธ์พบว่าคนเย้ามีการคำใช้เรียกศัพท์พื้นฐานประสมกับคำเรียกศัพท์พื้นฐาน และคำเรียกศัพท์พื้นฐานประสมกับคำคุณศัพท์เป็นจำนวนมาก

ในส่วนของการศึกษาคำเรียกศัพท์และการรับรู้ศัพท์ของชาวจ้วงและชาวไทยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) ที่มีการศึกษาระบบของการสร้างคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐานทั้งในภาษาจ้วงและภาษาไทยนั้น ผลการวิเคราะห์การสร้างคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐานนั้นพบว่ามีกลวิธีอยู่ 3 กลวิธีด้วยกัน คือ 1. การผสมคำเรียกศัพท์พื้นฐานเข้าด้วยกัน เช่น "ม่วงแดง" 2. การผสมคำเรียกศัพท์พื้นฐานเข้ากับคำขยาย เช่น "เหลืองอ่อน" และ 3. การใช้คำเรียกศัพท์วัตถุประสงค์เฉพาะมาเป็นคำเรียกศัพท์ เช่น "ฟ้าน้ำทะเล" โดยผู้วิจัยพบว่าการใช้วิธีที่ 2 และ 3 มีการใช้ในภาษาไทยมากที่สุด ส่วนภาษาจ้วงมีการใช้กลวิธีที่ 1 มากที่สุด และภาษาไทยมีการใช้วิธีแรกน้อยที่สุด ในขณะที่ภาษาจ้วงใช้วิธีที่ 3 น้อยที่สุด

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาคำเรียกศัพท์และการรับรู้ศัพท์ของผู้พูดภาษาไทยลื้อ ลัวะ ม้ง และ กะเหรี่ยงของศตวรรษที่ศตวรรษที่ เชื่อมหาวัน (2541) ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และพะเยาที่มีการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐานพร้อมทั้งวิเคราะห์หาความถี่ในการใช้โดยการแยกวิเคราะห์ว่าแต่ละกลวิธีมีการใช้กี่ครั้งแล้วนำจำนวนครั้งมาคำนวณเป็นอัตราร้อยละ เช่น จากข้อมูลคำเรียกศัพท์ภาษาไทยลื้อทั้งหมด 2,080 คำ แบ่งออกเป็นคำเรียกศัพท์พื้นฐาน 1,022 คำและคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐาน 1,058 คำ ศตวรรษที่ก็จะนับว่ามีการใช้กลวิธีในการสร้างคำในแบบที่ 1 ด้วยกันที่คำ เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์การสร้างคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐานในภาษาไทยลื้อ ลัวะ ม้งและกะเหรี่ยงพบว่ามีการใช้กลวิธีในการสร้างคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐาน 3 วิธี คือ 1. การผสมคำเรียกศัพท์เข้าด้วยกัน 2. การผสมคำ

เรียกสื่กับคำขยาย และ 3. การใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะมาเป็นคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน ภาษาไทลื้อ ลัวะ และ ม้ง มีการใช้กลวิธีที่ 2 ในการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานมากที่สุด แต่ภาษากะเหรี่ยงมีการใช้กลวิธีที่ 1 มากที่สุด และทุกภาษามีการใช้กลวิธีที่ 3 น้อยที่สุด

(3) การรับรู้สื่

นอกเหนือจากแนวทางการจำแนกประเภทโดยเกณฑ์และกลวิธีสร้างคำไม่พื้นฐานแล้ว การวิเคราะห์ที่แสดงถึงการรับรู้สื่เป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องคำเรียกสรรพนามเนื่องจากการรับรู้สื่สะท้อนให้เห็นความจริงบางประการในวัฒนธรรมได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่างานวิจัยคำเรียกสื่ต่างๆเป็นงานวิจัยที่ชี้แนวทางในการวิเคราะห์การรับรู้สื่ได้อย่างชัดเจน

การศึกษาการรับรู้สื่มีการศึกษาตัวอย่างของ ประนุท วิชชุโรจน์ (2529) ซึ่งทำการศึกษาคำเรียกสื่และการรับรู้สื่ของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอุดรดิถี ที่ตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิถี โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษากำนวน 120 คนเป็นกำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เพื่อสอบถามผู้บอกภาษาว่ารู้จักคำเรียกสื่ใดบ้าง ส่วนการสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 นั้น ประนุทจะอ่านคำเรียกสื่ที่ได้จดบันทึกไว้จากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 ให้ผู้บอกภาษาฟังแล้วถามผู้บอกภาษาว่ารู้จักคำเรียกสื่อื่น ๆ อีกไหม โดยผู้วิจัยมีการกำหนดตัวแปรคืออายุ อาชีพ และเพศ

ผลการวิจัยพบว่ามีคำเรียกสื่ 33 คำ ในคลังศัพท์ของผู้บอกภาษาทั้งหมด 120 คน เรียงลำดับคำเรียกสื่ที่มีผู้รู้จักมากที่สุดไปหาคำเรียกสื่ที่มีผู้รู้จักน้อยที่สุด คือ รู้จักเกิน 90 % คือ ขาว เขียว เหลือง แดง รู้จักเกิน 70 % คือ ดำ ชมพู ฟ้า น้ำเงิน ส้ม รู้จักเกิน 50 % คือ เม็ด มะพร้าว บานเย็น ปูนแห้ง ทองอ่อน เลือดหมู ม่วง รู้จักต่ำกว่า 50 % แต่เกิน 10 % คือ เทากาบบัว ชีม่า ทอง ไพล น้ำตาล กากี แสด เขียวหัวเป็ด รู้จักต่ำกว่า 10 % คือ น้ำตาลไหม้ ขมิ้น ลูกหว้าโดยกำนวนคำเรียกสื่จะต่างกันสำหรับผู้บอกภาษาที่มี เพศ อายุ และอาชีพต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยเรื่องคำเรียกสื่และการรับรู้สื่ของชาวจ้วงและชาวไทยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมายและระบบของคำเรียกสื่พื้นฐานและคำเรียกสื่ไม่พื้นฐานในภาษาจ้วง 6 ถิ่น และในภาษาไทย 4 ถิ่นเป็นอิกงานวิจัยหนึ่งที่แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์การรับรู้สื่ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือเมื่ออมราเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา และทำการวิเคราะห์คำเรียกสื่พื้นฐานโดยเกณฑ์เรียบร้อยแล้ว อมราจึงทำการวิเคราะห์การรับรู้สื่โดยพิจารณาว่าสื่ใดเป็นสื่ที่ได้รับการระบุชื่อสื่พื้นฐานแต่ละชื่อตรงกันมากที่สุดในทุกภาษาถิ่น ซึ่งผลการวิเคราะห์สื่พบว่าผู้บอกภาษาชาวจ้วงมีความคงที่ในการรับรู้สื่แบ่งออกได้เป็น 5 อันดับเรียง

จากอันดับที่มีความคงที่มากไปหาน้อยคือ อันดับที่1.ได้แก่สีขาและเหลือง 2.ได้แก่สีแดง และเขียว 3.ได้แก่สีดำ และฟ้า/น้ำเงิน 4.ได้แก่สีเทา 5.ได้แก่สีน้ำตาลและม่วง

ส่วนผู้บอกภาษาชาวไทยมีความคงที่ในการรับรู้สีขา เหลือง และส้มเป็นอันดับ1 ส่วนสีเทาและม่วงมาเป็นอันดับ 2 สีดำและสีแดงอยู่ในอันดับที่3 สีเขียวอยู่ในอันดับ4 สีฟ้ากับสีน้ำตาลอยู่ในอันดับถัดลงมาจกสีเขียว สีชมพูอยู่ในอันดับก่อนสุดท้าย และสีที่อยู่ในอันดับท้ายสุดคือสีน้ำเงิน นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ยังเห็นว่าผู้บอกภาษาทั้งชาวจ้วงและชาวไทยมีการรับรู้ใจกลางสีแต่ละประเภทต่างกันเล็กน้อย และสีขากับสีเหลืองมีความคงที่ในการรับรู้มากที่สุด และผลจากการค้นพบดังกล่าวทำให้สรุปว่าสีทั้ง 2 เป็นสีที่เด่นมากใน 2 ภาษาที่ศึกษา

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่าภาษาจ้วงกำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนแปลงดังจะเห็นได้ว่าการแปรของการใช้คำเรียกสีมากและมีการยืมคำเรียกสีภาษาจีนเข้ามาใช้มาก แต่ไม่มีคำเรียกสีใดเลยที่ใช้คำร่วมเชื้อสายกับไทยเพียงลำพัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชาวจ้วงเป็นผู้พูดสองภาษาแต่มีการติดต่อกับจีนมากกว่าไทย คำที่ร่วมเชื้อสายกับไทยอาจค่อยๆหมดไปจากคลังคำของชาวจ้วงในที่สุด

ส่วนผลการวิเคราะห์การรับรู้สีและทัศนคติที่มีต่อสีของผู้พูดภาษาไทยคือ ลัวะ มั่ง และกะเหรี่ยงของศตวรรษที่ 25 (2541) พบว่า ผู้พูดภาษาไทยคือ ลัวะ มั่ง และ กะเหรี่ยง มีการรับรู้ใจกลาง (foci point) ของทุกประเภทสีคล้ายคลึงกันมาก นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้พูดภาษาไทยคือ ลัวะ มั่ง และกะเหรี่ยงมีการรับรู้ใจกลางสีขา สีดำ และสีเหลืองได้ตรงกัน ส่วนการรับรู้ขอบเขตสี (colour boundary) พบว่าผู้พูดภาษาไทยคือ ลัวะ มั่ง และ กะเหรี่ยง มีการรับรู้ขอบเขตของประเภทสีเขียวได้ดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับขอบเขตสีของประเภทสีอื่นๆ กล่าวคือ มีการรับรู้ความเข้มและจางของประเภทสีเขียวได้ดีที่สุด

นอกจากนี้บทความวิจัยเรื่องการศึกษาคำเรียกสีของเงาะป่า(ซาไก)ของธนานันท์ ตรงดี (2541)ซึ่งเป็นการศึกษาคำเรียกสีของชนเผ่าซาไกที่ยังดำรงชีวิตแบบ เก็บของป่า ล่าสัตว์ อาศัยอยู่ตามป่าเขาทางชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการพิสูจน์ว่าการจำแนกประเภทสีในภาษานี้มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะและการรับรู้สิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของพวกเขาไกโดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาซาไกเพศหญิง

ผลการวิจัยพบว่าภาษาซาไกถิ่นนี้มีคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำ คือ pei.tau ซึ่งใช้เรียก สีขา คำว่า bel.tek ซึ่งใช้เรียกสีดำและสีเข้มของสีอื่น คำว่า pe.huŋ ซึ่งใช้เรียกสีแดงสด คำว่า ta.hoŋ ใช้เรียก สีออกแดง สีชมพู สีส้ม สีม่วงอ่อน คำว่า her.ɬoi ใช้เรียกสีเหลืองและสีออกเหลือง และคำว่า bel. ɬuŋ ใช้เรียกสีเขียว สีน้ำเงินอ่อน สีฟ้า สิ่งที่น่าสนใจคือ ภาษาซาไกมีคำ

เรียกสีประเภทแดงอยู่ถึง 2 คำ คือ pe.huṃ ที่ใช้เรียกสีแดงสด กับ ta.hoṃ ที่ใช้เรียกสีออกแดงหรือมีแดงปน ดังนั้น หนานันท์จึงได้สรุปว่า การสร้างคำเรียกสีในภาษาชาโกมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการรับรู้ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่แวดล้อมพวกเขาอยู่ ทั้งนี้หนานันท์มีหลักฐานที่นำมาสนับสนุนข้อสรุปดังกล่าวเป็นข้อมูลทางชาติพันธุ์วรรณนาที่กล่าวถึงลักษณะและวิถีชีวิตอันเรียบง่ายและชนเผ่าชาโกยังมีทัศนคติที่ติดต่อดีซึ่งแสดงโดยการให้ความสำคัญกับสีแดงเป็นพิเศษในวัฒนธรรมของพวกเขา

(4) ทัศนคติต่อสี

ในการศึกษาคำเรียกสีนั้น การวิเคราะห์ทัศนคติของผู้บอกภาษาที่มีต่อสีนับเป็นการศึกษาที่สำคัญที่ให้แนวคิดในการศึกษาคำเรียกสีได้ จากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องคำเรียกสีพบการศึกษาในเรื่องของทัศนคติต่อสีของธีระพันธ์ ล.ทองคำ (2529) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ทัศนคติต่อสีในภาษาเย้า (เมียน) ใน 6 หมู่บ้านในเขตจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน และลำปางโดยให้ผู้บอกภาษาจัดบัตรสีออกเป็นกอง 5 กองด้วยกันโดยให้เรียงลำดับจากสวยมาก-สวย-ธรรมดา-น่าเกลียด-น่าเกลียดมากนั้นพบว่าคนเย้ามีทัศนคติบวกกับสีสดและเห็นได้ชัดเจน (vivid colours) อย่างเช่นสีแดงสด สีชมพูสด หรือสีฟ้าสดและมีทัศนคติลบต่อสีอ่อนและสีตุ่น (subtle colours) สำหรับสีขาวและสีดำเป็นสีที่คนเย้ามีทัศนคติว่าเป็นสีธรรมดา และระหว่างสีเข้ม (dark colours) กับสีจาง (pale colours) นั้น คนเย้าจะมีทัศนคติที่ติดต่อดีเข้มมากกว่าสีจาง

สำหรับผลการวิเคราะห์ทัศนคติในภาษาไทย ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยงที่มีต่อสีของศตวรรษที่ 21 เชื่อมหวาน (2541) พบว่า ผู้พูดภาษาไทย ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยงมีทัศนคติบวกต่อสีสดและสีเข้ม เช่น สีแดง สีบานเย็น สีฟ้าสด และมีทัศนคติลบต่อสีตุ่นและสีอ่อน เช่น สีเทา สีฟ้าอมเขียว

นอกจากผู้วิจัยจะทำการทบทวนวรรณกรรมที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติและคำเรียกสีแล้ว ผู้วิจัยยังทำการทบทวนการศึกษาเกี่ยวกับบรรสและผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับบรรสเพื่อเป็นแนวทาง พื้นฐานความรู้ และข้อมูลเพื่อใช้อ้างอิงในการศึกษาคำเรียกสีอีกเช่นกัน

1.6.3 การศึกษาเกี่ยวกับบรรส

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องบรรสมีความสำคัญต่อการศึกษาคำเรียกสีเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อผู้วิจัยจะทำการศึกษาคำเรียกสี ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบรรสเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการทำวิจัยขั้นนี้ แต่จากการศึกษาเกี่ยวกับบรรสส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการศึกษา

ตามแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยา กล่าวคือ เป็นการทดลองหรือการทดสอบในเรื่องของความรู้สึก และการรับรู้รสต่างๆ แต่ความรู้เกี่ยวกับรสดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องคำเรียกรสเนื่องจากงานวิจัยเรื่องรสเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและการรับรู้โดยตรง ซึ่งทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยต่างๆทั้งในแนววิทยาศาสตร์ จิตวิทยา และสังคมไว้ดังนี้

1.6.3.1 การรับรู้รสตามแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยา

การศึกษาเรื่องรสในแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยาที่ผู้วิจัยได้ทบทวนนั้นเป็นงานที่ให้ความรู้พร้อมทั้งแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการรับรู้รสเพื่อที่ผู้วิจัยจะสามารถนำข้อมูลมาใช้ประกอบการศึกษาวิเคราะห์คำเรียกรสได้ถูกต้อง

การศึกษาเรื่องรสที่สำคัญได้แก่ผลการศึกษาของแกรี โบแชมปี (Beauchamp,1996) ซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ผู้หนึ่งที่ทำการศึกษารสเพื่อความก้าวหน้าในความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้รสโดยสังเขปว่าคนส่วนใหญ่มักมีความเข้าใจสับสนกันระหว่างการเรียนรู้รสและการรับรู้กลิ่นซึ่งเห็นได้จากการศึกษาผู้ป่วยที่เข้าพบแพทย์เพื่อขอคำปรึกษาเนื่องจากคิดว่าตนเองมีปัญหาทางการรับรู้รส แต่ผลการวินิจฉัยส่วนใหญ่กลับพบว่า คนเหล่านี้ไม่ได้มีปัญหาในการรับรู้รส แต่กลับมีปัญหาในการรับรู้ทางกลิ่น และสาเหตุที่ทำให้คนส่วนใหญ่เข้าใจผิดนี้เกิดจากการที่คนเรามีการเรียนรู้ได้ด้วยปมรับรสบนลิ้น และคนเรารับรู้กลิ่นได้เนื่องจากมีอวัยวะในการรับรู้กลิ่นอยู่บริเวณส่วนบนของจมูก ดังนั้นเมื่อเรากินอาหารเราจึงได้กลิ่นของอาหารที่อยู่ในปากของเราเช่นกัน

นอกจากนี้ โบแชมปียังกล่าวว่า การศึกษาเรื่องรสในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันควรมีขึ้นเพื่อความเข้าใจถึงความแตกต่างในการรับรู้รสของแต่ละคน เพราะรสมีสวนช่วยในการเลือกสรรอาหารที่เรากินและยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เราเจริญอาหารมากขึ้นได้ ดังนั้น โบแชมปีจึงแนะนำว่างานวิจัยเรื่องของการรับรู้รสในอนาคตจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อนักโภชนาการ ผู้ผลิตอาหารและรวมถึงผู้ที่มีความสนใจทั่วไป

นอกจากนี้ข้อมูลความรู้เรื่องรสจากหนังสือ *สารานุกรม รอบรู้ รอบโลก* (2542:396) ในหมวดการแพทย์ สุขภาพ และร่างกายมนุษย์ยังได้อธิบายเรื่องของการรับรู้รสเกี่ยวกับรสในเชิงวิทยาศาสตร์ว่า “ในการรับรู้รสด้วยลิ้นของมนุษย์นั้น บริเวณลิ้นจะมีต่อมรับรสต่างๆโดยรสหวานจะรับรู้ได้ที่ปลายลิ้น รสเค็มและรสเปรี้ยวรับรู้ได้ที่บริเวณด้านข้างลิ้น ส่วนรสขมจะรับรู้ได้ที่โคนลิ้น โดยสิ่งที่สมองรายงานว่าเป็นรสของอาหารจะเป็นการประสานการรับรู้ทั้งลิ้นและรสเข้าด้วยกัน”

นอกจากความรู้พื้นฐานเรื่องรสในแนววิทยาศาสตร์แล้ว ยังมีการศึกษาเรื่องรสทั้งในแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยาควบคู่ไปพร้อมๆกัน อาทิเช่น การศึกษาของ มาร์กาเรต แมทลิน (Matlin,1988)มีการกล่าวถึงเรื่องรสและความสัมพันธ์ระหว่างรสและพื้นที่ของปมรับรสบนลิ้นใน

Sensation and Perception ซึ่งตีพิมพ์เป็นครั้งที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นตำราวิชาการในชั้นเรียนที่ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความรู้สึกและการรับรู้ตามแนววิทยาศาสตร์กายภาพและจิตวิทยา อาทิเช่น การรับรู้ด้วยตา การได้ยิน การรับรู้รส การรับรู้กลิ่น หรือความรู้สึกทางสัมผัส

แมทลินกล่าวว่า รสคือการรับรู้ที่เป็นผลเนื่องมาจากการที่สารบางอย่างมาสัมผัสกับปุ่มรับรสมากมายที่อยู่บนลิ้น และปุ่มรับรสเหล่านี้จะมีช่วงชีวิตอยู่ได้ประมาณ 10 วัน หลังจากนั้นจะมีปุ่มรับรสใหม่ถูกสร้างขึ้นมาแทนที่ปุ่มรับรสเดิม และถึงแม้ว่าเรื่องรสจะเป็นเรื่องที่ซับซ้อน แต่นักจิตวิทยาส่วนใหญ่มีความเชื่อว่ามนุษย์สามารถรับรู้รสได้อย่างน้อย 4 ประเภทด้วยกัน คือ เปรี้ยว หวาน เค็ม และขมโดยที่ส่วนต่างๆของลิ้นมีการตอบสนองต่อรสแต่ละรสแตกต่างกัน

ในตำราวิชาการ *Introduction to Perception* โดยโรเบิร์ต เซคูเลอร์ (Sekuler, 1990) ก็มีการกล่าวถึงความรู้เรื่องรสตามแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยาที่สอดคล้องกันกับตำราวิชาการของแมทลินว่า การที่คนเราอาจพูดว่าอาหารนี้มีรสดี หรือเราชอบอาหารประเภทนี้ก็เพราะรสไม่เพียงแต่จะเป็นตัวตัดสินว่าเราชอบหรือไม่ชอบอาหาร แต่ยังช่วยในการตัดสินใจว่าเราจะกินอาหารนั้นได้หรือไม่เนื่องจากการที่เราจะตัดสินใจกินอาหารอะไรนั้น เราจะตัดสินใจจากรสของอาหารนั่นเอง ดังนั้น รสจึงช่วยให้เราเลือกอาหารที่เราจะกิน และรสนี้ยังทำให้เราเกิดประสบการณ์ในการรับรู้เพิ่มขึ้นในทุกครั้งที่เรากินอาหาร

สำหรับเรื่องของการจำแนกรสด้วยลิ้นนั้น เซคูเลอร์กล่าวว่ารสสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ หวาน เปรี้ยว เค็มและขม แต่อย่างไรก็ดี ความคิดนี้ยังเป็นที่ยกเถียงกันอยู่เรื่อยมา เนื่องจากการศึกษาเรื่องรสในสมัยก่อนพบว่า มีประเภทรสมากกว่า 4 ประเภท อาทิเช่น ในสมัยของอริสโตเติลเชื่อว่า รสสามารถจำแนกได้เป็น 7 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ SOUR, SWEET, SALTY, BITTER, PUNGENT, HARSH, และ ASTRINGENT และในช่วงต่อมาหลังจากสมัยของอริสโตเติลกลับพบว่า มีรสเพิ่มขึ้นมาอีก 2 รส คือ "VISCOUS" และ "FATTY" อย่างไรก็ดี ตั้งแต่ช่วงต้นศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ประเภทรสนี้จำกัดลงเหลือแค่เพียง 4 ประเภทเท่านั้น คือ หวาน เปรี้ยว เค็มและขม

เซคูเลอร์ได้อ้างถึงแมคเบอเนย์ (McBurney, 1974) และคอลลิงส์ (Collings, 1974) ไว้ในตำราวิชาการของเขาว่า ทั้งแมคเบอเนย์และคอลลิงส์ต่างก็เชื่อว่ารสจำแนกออกได้เป็น 4 ประเภท โดยปุ่มรับรสที่อยู่ในบริเวณแตกต่างกันบนลิ้นจะตอบสนองต่อรสแต่ละรสต่างกัน

นอกจากนี้ เซคูเลอร์ยังได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างรสและกลิ่นโดยนำผลการทดลองของ โมเซล เอ ออล (Mozel et al, 1969) ที่ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรสและกลิ่นโดยการนำอาหาร 21 ชนิดมาทำให้เป็นของเหลวที่ละลายได้ จากนั้นจึงหยดของเหลวที่ละชนิดลงบนลิ้นของผู้ถูกทดสอบ แล้วจึงให้ผู้ถูกทดสอบบอกชื่อของอาหารที่อยู่ในรูปของเหลวนั้นโดยการทดสอบนี้

จะแบ่งผู้ถูกทดสอบออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ ผู้ถูกทดสอบให้ลิ้มรสอาหารในรูปของสารละลาย โดยการดูดจุมูก และผู้ถูกทดสอบให้ลิ้มรสอาหารในรูปของสารละลายโดยไม่ถูกดูดจุมูก

ผลการทดลองครั้งนี้พบว่า ผู้ถูกทดสอบให้ลิ้มรสของอาหารในรูปของสารละลายทั้ง 21 ชนิด โดยไม่ถูกดูดจุมูกจะสามารถบอกชื่อของอาหารได้ถูกต้องแม่นยำกว่า ดังนั้นเซคูเลอร์
(Sekuler, 1990 : 21) จึงกล่าวโดยสรุปว่าการรับรู้รสและกลิ่นเป็นประสบการณ์ที่รู้สึกร่วมกันได้ และโดยทั่วไปนั้นเราอาจรวมเรียกประสบการณ์ร่วมกันนี้ว่า "รส"

แบคเฮาส์ (Backhouse, 1994) ได้กล่าวถึงการศึกษาเรื่องรสทั้งในแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยาซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องรสของเซคูเลอร์และแมทลินไว้ในงานศึกษาวิจัยคำเรียกรสในภาษาญี่ปุ่นเรื่อง *The Lexical Fields of Taste* ของเขาว่า การรับรู้รสนั้นขึ้นอยู่กับเซลล์รับรสมากมายซึ่งอยู่ในปุ่มรับรสบริเวณปลายลิ้น ข้างลิ้น และโคนลิ้น ดังนั้น ผลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์จึงมีสมมติฐานว่ามนุษย์เรามีการรับรู้รสได้ 4 ประเภทด้วยกัน คือ หวาน เปรี้ยว เค็ม และขม โดยรสทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวมีการกล่าวถึงในรูปของสารประกอบทางเคมีซึ่งได้แก่ ซูโครส กรด โซเดียมคลอไรด์ และควินินตามลำดับ

แบคเฮาส์ได้อ้างถึงงานวิจัยของแมคเบอเนย์และเกนต์ (McBurney and Gent, 1979) ซึ่งสนับสนุนงานวิจัยเรื่องรสในทางวิทยาศาสตร์อีกว่านอกจากคนเราจะมีการรับรู้รสได้ 4 ประเภทแล้ว การรับรู้รสแต่ละประเภทของคนเรานั้นจะขึ้นอยู่กับปุ่มรับรสที่อยู่บริเวณต่างกันบนลิ้น เช่น ปุ่มรับรสบริเวณปลายลิ้นจะรับรู้รสหวานได้ดีที่สุด เป็นต้น

นอกจากนี้ แบคเฮาส์ยังได้กล่าวถึงผลการทดลองของแมคเบอเนย์ในเรื่องของการทดสอบการรับรู้รสทั้ง 4 ประเภท คือ หวาน เปรี้ยว เค็ม และขมเมื่อรสทั้ง 4 ประเภทถูกนำมารวมเป็นรสเดียวกันว่าเป็นเรื่องที่ยากในการที่จะอธิบายรสเมื่อรสทั้งหมดถูกนำมารวมเป็นรสเดียวกัน ทั้งนี้เป็นเพราะสภาวะทางร่างกายของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน อาทิเช่น สภาวะการขาดเกลือในร่างกายจะเป็นสาเหตุของการรับรู้รสของเกลือได้มากกว่าปกติ สภาวะการหยุดรับรสบางรสของร่างกาย ความแตกต่างทางพันธุกรรม หรือการที่คนเรามีอายุมากขึ้นมีผลทำให้การรับรสมีแนวโน้มต่ำลง แต่นอกเหนือจากสภาวะทางร่างกายแล้ว ความแตกต่างของการรับรู้รสอาจเกิดขึ้นเนื่องจากตัวแปรทางอื่น เช่น อุณหภูมิของสารในอาหาร พื้นที่ของปุ่มรับรส รวมถึงความรู้สึกของคนเราที่มีต่อรสด้วย

ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องรสแสดงให้เห็นว่าคนเรารับรู้รสได้ 4 รสด้วยกันในทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีการศึกษาเรื่องรสที่อธิบายถึงการรับรู้รสโดยปัจจัยอื่นอีก อาทิเช่น การศึกษาของรูบิน (Rubin, 1936 อ้างถึงใน Backhouse, 1994) ซึ่งได้อธิบายเรื่องรสและ

ปัจจัยในการรับรู้รสว่า นอกเหนือจากการรับรู้รสด้วยปุ่มรับรสแล้ว คนเรามีการรับรู้รสได้โดยปัจจัยอื่นอีกเนื่องจากรสคือคุณสมบัติของอาหารที่เกิดขึ้นเมื่ออาหารอยู่ในปากและถูกเคี้ยวด้วยฟัน ดังนั้นคนเราจึงมีการรับรู้ทางอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องในการรับรู้รส และเนื่องจากปากเป็นพื้นที่ที่ต้องมีการสัมผัสอาหาร ปากจึงทำให้เรารับรู้ถึงความยืดหยุ่น รูปร่าง อุณหภูมิ หรือแม้กระทั่งเสียงของอาหาร ในขณะที่เรากำลังกินอาหารนั้นๆได้ เพราะฉะนั้น ประสบการณ์การรับรู้รสจึงไม่ใช่เป็นเพียงการทำงานของอวัยวะการรับรู้ต่างๆของร่างกายเท่านั้น แต่การรับรู้รสยังเป็นกระบวนการที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามลำดับตั้งแต่การกัดอาหาร เคี้ยวอาหาร ตลอดจนกระทั่งเรากลืนอาหาร กล่าวคือ เมื่อเรากัด เคี้ยวและกลืนอาหาร เราอาจรู้สึกได้ถึง การเปลี่ยนแปลงของรสอาหารที่เพิ่มมากขึ้นเป็นต้น

ผลการวิเคราะห์การรับรู้รสของรูบิ้นดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของกิบสัน (Gibson, 1966 อ้างถึงใน Backhouse, 1994) ซึ่งมีความคิดเห็นในเรื่องของการรับรู้รสแตกต่างกันไป จากนักวิทยาศาสตร์โดยทั่วไปเพราะกิบสันเชื่อว่าคนเรามีการรับรู้รสได้มากกว่า 4 รสโดยกิบสันให้ความเห็นในเรื่องของการรับรู้รสว่า คนเราสามารถรับรู้รสได้ด้วยปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่ปุ่มรับรสบนลิ้นเพียงอย่างเดียวกิบสันยกตัวอย่างรสของมัสดาร์ตที่ทำให้เกิดความร้อนเมื่อลิ้มรส และรสของเมนทอลที่ทำให้เกิดความเย็นเมื่อลิ้มรส ในขณะที่พริกไทยทำให้เกิดความเผ็ดร้อน ดังนั้นกิบสันจึงมั่นใจว่าการรับรู้รสเป็นระบบของการรับรู้ด้วยการใช้ปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน ไม่ใช่เพียงแค่การรับรู้ด้วยปุ่มรับรสเพียงอย่างเดียว

นอกเหนือจากความรู้พื้นฐานที่ผู้วิจัยได้รับจากการทบทวนการศึกษาเกี่ยวกับรสและงานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกรสที่มีผู้ทำมาในภาษาอื่นบ้างแล้ว ผู้วิจัยยังได้ข้อมูลและแนวคิดในเรื่องของรสและการครัวที่เกี่ยวกับบริบททางสังคมซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเรื่องคำเรียกรสเช่นกัน

1.6.3.2 การศึกษาเรื่องรสในบริบททางสังคม

นอกจากการศึกษาเรื่องรสในแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยาซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการวิจัยคำเรียกรสแล้ว เรื่องรสยังเป็นที่กล่าวถึงในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมเพื่อชี้ให้เห็นความแตกต่างกันของวัฒนธรรมการกินอยู่ในพื้นที่บางแห่งซึ่งเป็นแนวคิดที่น่าสนใจต่องานวิจัยคำเรียกรส อย่างเช่นในบทความของวารสาร *Lookeast* (Oct, 1985 : 26-29) ที่มีกรกล่าวถึงเรื่องของรสไว้ว่า "เมื่อเราพูดถึงรสชาติ เราก็ต้องคำนึงถึงการทำกับข้าวหรือการทำขนม และก็ต้องนึกไปถึงแม่บ้าน เพราะการทำครัวถือได้ว่าเป็นศิลปะของเพศหญิง (feminine art) คือ เป็นเงื่อนไขทางสังคม (social condition) ที่คนส่วนใหญ่คิดว่าต้องเป็นงานของผู้หญิง และการทำอาหารและขนมนั้นผู้ทำต้องละเอียดรอบคอบต้องมีเครื่องปรุงและเครื่องมือต่างๆ การทำอาหารและขนมจึงเป็นประเพณี

ที่มีความละเอียดอ่อนและประณีต อีกทั้งส่วนผสมที่นำมาประกอบก็แสดงความสมบูรณ์และความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ”

ส่วนในบทความเรื่อง “The Regional Taste of Thailand” ในวารสาร *สวัสดี* 20 (1991:62-64) มีการกล่าวถึงอาหารซึ่งเป็นที่ยอมรับของแต่ละพื้นที่ในประเทศไทยว่า ไม่ว่าจะเดินทางไปไหนทั้งในเวลากลางวันหรือกลางคืน เราจะพบผู้คนค้าขายอาหารต่างๆมากมาย แต่ละพื้นที่ต่างๆจะมีอาหารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ที่มีชื่อเสียง เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอาหารจานเด็ดคือ ส้มตำ ไก่ย่าง ข้าวเหนียว ภาคเหนือ มีข้าวซอย ใส่อั่ว แหนม และแคบหมู ภาคใต้ มีข้าวยำ แกงไตปลา ผัดสะตอ แต่อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าอาหารแต่ละชนิดอาจได้รับอิทธิพลจากประเทศเพื่อนบ้านหรือพวกอพยพจากชาติอื่นๆ คนไทยก็สามารถนำมาดัดแปลงให้เข้ากับประเพณีไทยได้อย่างกลมกลืนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2542:189-190)ยังได้กล่าวถึงอาหารและการครัวในหนังสือ *รู้ที่มา อาหารอร่อย* ว่า “ในกลุ่มประเทศหรือภูมิภาคที่มีวัฒนธรรมและทรัพยากรอาหารคล้ายคลึงกัน แต่ละชาติก็ยังมีวิถีอาหารและการกินแตกต่างกันไปในรายละเอียดจนเกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะชาติขึ้นมาได้ อย่างในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถึงแม้ลักษณะวัฒนธรรมอาหารการกินใหญ่ๆของประเทศต่างๆอาจคล้ายกัน แต่อาหารเหล่านี้ก็มีรายละเอียดรสชาติที่แตกต่างกันไปได้โดยอาจปรับเปลี่ยนชนิดและความมากน้อยของเครื่องเทศและเครื่องปรุงที่ใช้ให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น และรสนิยมของคน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจดูว่าอาหารไทยและครัวไทยมีความแตกต่างหรือเหมือนกับครัวของประเทศเพื่อนบ้านอย่างเช่นครัวพม่าอาหารพม่า ครัวลาวอาหารลาว ครัวเขมรอาหารเขมร ฯลฯ ในรายละเอียดสำคัญอย่างไรบ้าง เพราะแม้แต่ในประเทศไทยด้วยกัน อาหารและวัฒนธรรมการครัวก็แตกต่างกันไปตามถิ่น อาหารไทยที่รู้จักกันทั่วไปมักเป็นอาหารภาคกลาง แต่เราก็ยังมีอาหารเหนือ อาหารอีสาน และอาหารปักษ์ใต้ ซึ่งแม้จะมีวัฒนธรรมการครัวพื้นฐานเดียวกัน แต่ก็มีรายละเอียดแตกต่างกันไปอย่างสำคัญจนเกิดเป็นเอกลักษณ์ครัวภูมิภาคต่างๆ ดังนั้น การที่เราจะเข้าใจวัฒนธรรมการกินของภูมิภาคหนึ่งได้อย่างถ่องแท้ นั้นย่อมต้องอาศัยการเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมการครัวของชาติ หรือภูมิภาคอื่นๆเป็นสำคัญ”

จากการทบทวนการศึกษาเกี่ยวกับบรสนในด้านต่างๆแล้ว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการทบทวนผลงานวิจัยต่างๆเกี่ยวกับคำเรียกรสที่มีผู้ทำมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษางานวิจัยเรื่องคำเรียกรสในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น

1.6.4 ผลงานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกรส

ในส่วนของการศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกรสนั้นจัดว่าเป็นงานวิจัยที่ยังมีผู้ศึกษาเอาไว้น้อยมาก งานวิจัยที่พบมักเป็นงานวิจัยเก่าที่มีผู้ทำไว้นานแล้วและมักเป็นการเก็บรวบรวมคำเรียกรสเพื่อศึกษาที่มาหรือความหมาย แต่งานวิจัยเหล่านี้ให้แนวคิด และวิธีการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคำเรียกรสเป็นอย่างมากดังต่อไปนี้

1.6.4.1 แนวคิดและวิธีการศึกษาคำเรียกรส

ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยเรื่องรสในอดีตซึ่งมีผู้ทำไว้น้อยมากเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษา คำเรียกรสในภาษาไทยขึ้นนี้ เพราะงานวิจัยในอดีตเป็นตัวอย่างของการศึกษาที่ทำให้ผู้วิจัยทราบได้ว่าเคยมีผู้ทำวิจัยอะไร และอย่างไรมาแล้วบ้าง งานวิจัยคำเรียกรสในอดีตที่ให้แนวคิดทั่วไปในการเก็บรวบรวมคำได้แก่งานของชาลส์ เอส ไมเออร์ส (Charles S. Myers, 1904) เป็นนักจิตวิทยา ผู้หนึ่งที่สนใจและทำการเก็บข้อมูลคำเรียกรสในหมู่คนที่อยู่อาศัยในดินแดนต่างๆ ไมเออร์สทำการศึกษาคำเรียกรส เบรียว หวาน เค็ม และขมของชาวเกาะโทเรส สเตรทส์ (Torres Straits) เพื่อให้ทราบว่าชาวเกาะกลุ่มนี้มีการเรียกรสทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวอย่างไรบ้างโดยให้ชาวเกาะชิมสารละลายซึ่งมีสภาพเป็นกรด น้ำตาล เกลือ และควินิน แล้วจึงให้ชาวเกาะดังกล่าวบอกรสของสารละลายทั้ง 4 ชนิดที่พวกเขาชิม

ผลการวิจัยพบว่า ชาวเกาะโทเรส สเตรทส์มีคำเรียกรสหวานที่มีความหมายถึง "รสดี" นอกจกนี้คำที่มีความหมายถึง "รสดี" ดังกล่าวยังถูกนำไปใช้อธิบายรสของเกลือได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม คำทั่วไปที่ชาวเกาะโทเรส สเตรทส์มักใช้เรียกรสของเกลือจะเป็นคำที่ได้มาจากคำที่ใช้เรียกน้ำทะเล แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าชาวเกาะโทเรส สเตรทส์กลับมีความสับสนในการใช้คำเรียกรสของเกลือและรสของกรดและยังไม่มีคำเฉพาะมาใช้เรียกรสขม

นอกจากการศึกษาคำศัพท์ที่ใช้เรียกรสของชาวเกาะโทเรส สเตรทส์แล้ว ไมเออร์สยังทำการเก็บข้อมูลคำเรียกรสของผู้คนที่อยู่อาศัยตามถิ่นรุกรันดารต่างๆ เพื่อศึกษาที่มาและความหมายของ คำเรียกรสโดยการใช้แบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ไปถึงผู้เผยแพร่ศาสนา ส่วนราชการ หรือผู้อยู่อาศัยทั่วไป โดยคำถามในแบบสอบถามที่ไมเออร์สใช้ถามนั้นจะเป็นคำถามในแบบเดียวกันหมด คือ 1.การถามว่าคำว่าอะไรที่เจ้าของภาษาใช้อธิบายรสของน้ำตาล เกลือ กรด และควินิน และ 2. ให้เจ้าของภาษาระบุความหมายของคำตอบซึ่งเป็นคำเรียกรสในข้อ 1 เนื่องจากไมเออร์สคาดว่าน่า จะมีความเป็นไปได้มากที่คำเรียกรสอาจเป็นคำที่มาจากคำเรียกรสประกอบที่ให้รสนั้นอยู่แล้ว โดยไมเออร์สยกตัวอย่างคำว่า 'salty' ในภาษาอังกฤษเป็นคำเรียกรสเค็มที่มาจากคำเรียกรส ประกอบคำว่า 'salt' ซึ่งเป็นสารประกอบให้รสเค็มที่เรารู้จักกันทั่วไปในชื่อของ "เกลือ" นอกจากนี้

ไมเออร์สยังคงคาดว่าอาจมีความเป็นไปได้อีกเช่นกันว่าคำตอบในข้อ 1 อาจเป็นคำประเภทอื่นที่มีการขยายความหมายมาอธิบายรส หรือมีความเป็นไปได้ที่คำตอบในข้อ 1 อาจเป็นคำเรียกรสที่มีการนำไปใช้เรียกสิ่งอื่น หรือคำตอบในข้อ 1 อาจมีความหมายแค่เพียงแสดงความรู้สึกชอบใจหรือไม่ชอบใจเท่านั้น

ผลการวิเคราะห์คำเรียกรสของผู้บอกภาษาในดินแดนต่างๆ พบว่าในประเทศอุกันดา (Uganda) มีคำเรียกรสอยู่เพียง 2 คำ คือ คำว่า kuwoma ซึ่งใช้เรียกรสหวาน เค็ม และรสอื่นๆ ที่ผู้บอกภาษาชอบ กล่าวคือ คำว่า kuwoma เป็นคำที่ใช้เรียกรสของน้ำตาล เกลือ และผลไม้รสเปรี้ยวบางชนิดที่ผู้บอกภาษาชอบ ส่วนอีกคำหนึ่งคือ คำว่า kawa เป็นคำที่ผู้บอกภาษาใช้เรียกรสได้ก็ตามที่ผู้บอกภาษาไม่ชอบ ส่วนในโอลิว มาเลกูลา (Aulua Malekula) ในนิวฮีไบรด์ส (New Hebrides) พบคำเรียกรส 2 คำคือ คำว่า garakhar และ kokon ซึ่งผู้บอกภาษาใช้เรียกรสที่ผู้บอกภาษาชอบและไม่ชอบตามลำดับ

นอกเหนือจากนี้ ไมเออร์สยังพบว่า ในดินแดนส่วนอื่นอีกมากมายมีการใช้คำเพียงหนึ่งคำเรียกทั้งรสหวานและรสเค็ม เช่น

คำว่า don – du – the ในหมู่ชนเผ่าโกโล (Golo) ในซูดานกลาง (Central Sudan)

คำว่า de ในภาษาถิ่นอะคาน (Akan) ในอะชานติ (Ashanti)

คำว่า kunona, kunulila, kujomelela ทางตอนใต้ของทะเล วิทตอเรีย เนียนซา (Lake Victoria Nyanza)

คำว่า skuya ในดาโกตา (Dakota)

คำว่า mami ในภาษาถิ่นบูโกตู (Bugotu) บนเกาะอิซาเบล (Isabel)

คำว่า dun ในโยรูบา (Yoruba)

คำว่า tamu ในชวาฮีลี (Swahili)

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า หากในดินแดนใดหรือถิ่นใดก็ตามที่มีคำเฉพาะเรียกรสเค็มต่างหาก คำเรียกรสเค็มส่วนใหญ่เหล่านั้นจะเป็นคำที่มีที่มาจากคำเรียกน้ำทะเล

ในส่วนของคำเรียกรสหวาน ไมเออร์สพบว่าคำเรียกรสหวานในดินแดนต่างๆ มีที่มาแตกต่างกันไป เช่น ในเปอร์เซีย (Persia) ใช้คำว่า tatti ซึ่งเป็นคำเรียกรสหวานที่มาจากคำว่า tat ที่มีความหมายว่ารส (taste) และคำว่า shirin ที่มาจากคำว่า shir ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกน้ำนม (milk) ในฟีจี (Fiji) มีการใช้คำว่า kami-kamidha เรียกรสหวานพร้อมกับใช้คำดังกล่าวไปเรียกเนื้อหมูอีกด้วย

ในดินแดนตะวันออกเฉียงเหนือของบริติชนิวไวกินี (British New Guinea) ชาวไบเนนดีล (Binandele) มีคำเรียกรสหวาน คือ damo-damo ซึ่งมีความหมายว่าเย็นปาก (cooling the mouth) ส่วนชาวโบ (Bou) ที่อาศัยอยู่ในแถบภูเขาใกล้กับเขตวามิรา (Wamira) มีคำเรียกรสหวาน ที่มีความหมายว่าเย็นใจ (cooling the heart)

อย่างไรก็ดี ไมเออร์สพบว่า ความหวานมีความเกี่ยวข้องกับน้ำผึ้ง แต่คำเรียกรสหวานส่วนใหญ่กลับไม่ได้มีที่มาจากคำเรียกน้ำผึ้งเหมือนอย่างเช่นคำเรียกรสเค็มที่มักมีที่มาจากคำเรียกน้ำทะเล

สำหรับคำเรียกรสเปรี้ยวในถิ่นต่างๆอาจมีที่มาจากอาหาร หรือความรู้สึก อย่างเช่นคำเรียกรสเปรี้ยวคำว่า *wiwina* ในภาษาฟิจิมีที่มาจากคำว่า *wi* ซึ่งเป็นคำเรียกลูกพลัม หรือคำเรียกรสเปรี้ยวคำว่า *I vigora* ที่ใช้พูดทางตะวันออกเฉียงเหนือของบริติชนิวก็เนียที่มีความหมายว่า *it bites* เป็นต้น

เป็นที่น่าสนใจว่าผลการวิเคราะห์ของไมเออร์สพบว่ากลุ่มคนในหลายดินแดนมีความสับสนระหว่างการใช้คำเรียกรสเค็มกับรสเปรี้ยว และคำเรียกรสเค็มกับรสขม เช่น ในดินแดนส่วนใหญ่แถบโพลินีเซีย (Polynesia) มีการใช้คำเพียงคำเดียวเรียกรสเค็ม เปรี้ยวและขมหรือในภาษาอารบิกที่มีการใช้คำว่า *hamid* เรียกทั้งรสเค็ม ขม และเปรี้ยว แต่สำหรับในดินแดนที่มีคำเฉพาะใช้เรียกรสขม คำเรียกรสขมเหล่านั้นมักจะมี ความหมายในแง่ลบ อาทิเช่น คำว่า *usungu* ที่ใช้ในหมู่ชาวกากูรู (Kaguru) ในอัฟริกากลางที่มีความหมายถึงความเจ็บปวด (painful) เป็นต้น

ไมเออร์สกล่าวว่า การเก็บข้อมูลดังกล่าวเป็นที่น่าพอใจพอสมควร แต่อย่างไรก็ดี ไมเออร์สทราบดีว่าเป็นการยากที่จะรับทราบข้อผิดพลาดในขณะที่เก็บข้อมูลต่างๆ ดังนั้นเขาจึงต้องใช้วิจรรย์ญาณในการคัดเลือกข้อมูลคำตอบที่น่าเชื่อถือที่สุดเพราะเขาเชื่อว่าหลักฐานที่ดีที่สุดที่จะทำให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆนั้นน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดนั้น คือภาพรวมที่สอดคล้องกันของข้อมูลคำตอบทั้งหมดที่มาจากสวนต่างๆของโลกนั่นเอง

ริเวอร์ส (Rivers, 1905 อ้างถึงใน Myers, 1904) เป็นอีกผู้หนึ่งที่ทำการศึกษาคำเรียกรสในลักษณะเดียวกันกับไมเออร์ส กล่าวคือ ริเวอร์สทำการศึกษาคำเรียกรสของชาวเกาะโตดาส (Todas) ทางอินเดียตอนใต้เพื่อเก็บข้อมูลคำเรียกรสของชาวเกาะดังกล่าวโดยให้ผู้บอกภาษาชิมสารละลายที่ให้รสเพียง 4 ประเภท ได้แก่ หวาน เปรี้ยว เค็ม และขม แล้วจึงให้ผู้บอกภาษาบอกรสของสารละลายนั้นๆ แต่ริเวอร์สพบปัญหาเนื่องจากผู้บอกภาษาชาวเกาะโตดาสปฏิเสธที่จะลิ้มรสสารละลายดังกล่าว อย่างไรก็ตามจากการเก็บข้อมูลโดยไม่มีกรให้ผู้บอกภาษาลิ้มรสสารละลายต่างๆ ริเวอร์สพบว่าชาวเกาะโตดาสมีคำเรียกรสทั้ง 4 ประเภทซึ่งเป็นคำเฉพาะที่แตกต่างกัน และยังพบว่าชาวเกาะโตดาสมีความสับสนในการรับรู้รสเค็มและรสเปรี้ยว

นอกจากนี้โอ มาโฮนีและเพื่อน (O'Mahony and Colleages อ้างถึงใน Backhouse, 1994) ได้ทำการศึกษาคำเรียกรสในผู้บอกภาษาจากประเทศต่างๆ โดยโอ มาโฮนีและมุฮิอูดีน (O'Mahony and Muhiudeen, 1977) ทำการวิเคราะห์ภาษาอังกฤษและภาษามาเลย์และพบว่าชาวมาเลย์มีวิธี

การอธิบายรสต่างจากชาวอังกฤษ คือชาวมาเลย์มีการอธิบายรสอาหารในเชิงเปรียบเทียบ เช่น เค็มเหมือนน้ำทะเล เค็มเหมือนเกลือ เค็มเหมือนซอสถั่วเหลือง หวานเหมือนผลไม้ หวานเหมือนน้ำตาล เป็นต้น

โอ มาโฮนีและซาง(O'Mahony and Tsang,1980) ทำการวิเคราะห์ภาษาคันโตเนิส (Cantonese)และพบว่าชาวคันโตเนิสมีคำเรียกรสของผงชูรส (monosodium glutamate) ซึ่งเป็นที่นิยมใช้ในการปรุงอาหารในแถบเอเชียตะวันออก ซึ่งโอ มาโฮนีก็พบกรณีของการใช้คำเรียกรสของผงชูรสในประเทศญี่ปุ่นอีกเช่นกัน ดังนั้นโอ มาโฮนีจึงคาดการณ์ว่ารสของผงชูรสอาจจัดเป็นรสพื้นฐานในแถบเอเชียตะวันออกเพิ่มขึ้นมาอีกรสหนึ่ง

ส่วนโอ มาโฮนีและมานซาโน อัลบา (O'Mahony and Manzano Alba,1980) ทำการศึกษาภาษาสเปนโดยให้ผู้บอกภาษาทำแบบสอบถามโดยการจับคู่คำเรียกรสกับรายชื่ออาหาร ผลการวิเคราะห์พบคำเรียกรสที่น่าสนใจอยู่ 3 คำคือ acido, agrio, และ amargo ซึ่งเป็นคำเรียกรสประเภทเปรี้ยวและขม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้บอกภาษาชาวสเปนที่พูดภาษาสเปนได้ภาษาเดียวจะจับคู่ให้คำว่า amargo คู่กับควินินซัลเฟต กาแฟดำ และเบียร์ คำว่า acido จะคู่กับกรดแอสซิดมะนาว น้ำส้มสายชู และผลไม้ดิบต่างๆ ส่วน agrio จะคู่กับเปลือกส้ม จากผลการวิเคราะห์นี้ โอ มาโฮนีและอัลบาสรุปว่าสถานภาพของคำเรียกรสทั้ง 3 คำนี้ยังไม่กระจ่างชัดนักและไม่ตรงกับ ความหมายที่ให้ไว้ในพจนานุกรมภาษาสเปน

งานวิจัยสำคัญที่ให้แนวทางการเก็บข้อมูลที่สำคัญเป็นงานวิจัยเรียกรสทางภาษาศาสตร์ งานใหม่ที่นำเสนอของแบคเฮาส์ (Backhouse,1994) ซึ่งได้ทำการศึกษาการอธิบายความหมายของคำเรียกรสในภาษาญี่ปุ่นโตเกียวปัจจุบันใน *The Lexical Field Study of Japanese Taste Term* โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างทางไวยากรณ์และการขยายความหมายของคำเรียกรสในภาษาญี่ปุ่น

ในเรื่องของคำเรียกรสนั้นแบคเฮาส์ ได้ทำการศึกษาวิจัยความหมายของคำเรียกรสในภาษาญี่ปุ่น (semantic study) โดยการใช้วิธีตามคำถามผู้บอกภาษาญี่ปุ่นเพศหญิงเพียง 1 คนทั้งในเชิงประเมิน (evaluative) และในเชิงบรรยาย (descriptive)

ในการถามคำถามนั้น แบคเฮาส์เริ่มจากการให้ผู้บอกภาษาบอกชื่ออาหารที่มีรส (x) มา 5 ชื่อ เช่น ให้ผู้บอกภาษาบอกชื่อของอาหารที่มีรสเปรี้ยว หรือให้ผู้บอกภาษาบอกรสของ (อาหาร x) เช่น การถามผู้บอกภาษาว่า วาซาบิมีรสอย่างไร โดยจะทำการถามในวาระโอกาสต่างๆกันหลายครั้งและทำการคัดเลือกคำตอบที่มีความถี่ในการเกิดมากที่สุด

สำหรับการถามเชิงประเมินนั้น แบคเฮาส์ใช้วิธีตามคำถาม เช่น ถามว่า (อาหาร x) อร่อยไหม ซึ่งผลออกมาว่า ภาษาญี่ปุ่นมีคำบอกรสในเชิงประเมิน คือ oishii, umai ซึ่งหมายถึง อร่อย

และ kazui หมายถึงไม่อร่อย แคนเฮาส์กล่าวเสริมเกี่ยวกับคำเรียกรสในเชิงประเมินโดยการเปรียบเทียบกับคำเรียกรสในเชิงประเมินในภาษาอังกฤษว่า คำเรียกรสในภาษาญี่ปุ่นมีความแตกต่างกับภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่มีคำบอกรสในเชิงประเมินมากมาย อย่างเช่น delicious, good, nice, superb, awful เป็นต้น

เมื่อได้คำเรียกรสในเชิงประเมินมาแล้ว แคนเฮาส์จึงได้นำคำเรียกรสเหล่านั้นมาจัดกลุ่มโดยดูคุณสมบัติทางไวยากรณ์ตามลักษณะทาง morpho-syntactic กล่าวคือ oishii umai และ kazui มีคุณสมบัติทางไวยากรณ์เช่นเดียวกัน คือ ต่างก็มี [- i] เป็นหน่วยคำย่อยต่อท้าย ดังนั้น คำเรียกรสในเชิงประเมินทั้ง 3 คำจึงสามารถทำให้เป็นรูปคำกริยาโดยการเติม - garu ต่อท้าย ได้แก่ oishigaru umagaru และ mazugaru หรือการทำให้คำทั้ง 3 ให้เป็นรูปคำนามโดยการเติม - sa ต่อท้าย ได้แก่ oishisa umasa และ mazusa เป็นต้น

นอกจากนี้ ในบริบททางสังคม คำเรียกรสเชิงประเมินดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงไปตามการใช้ในแต่ละบริบท คือ ในสถานการณ์ที่เป็นกันเอง ชาวโตเกียวจะใช้คำว่า umai หรือ oishii ส่วนในสถานการณ์ที่เป็นทางการจะมีการใช้ umai-desu หรือ oishii-desu และในสถานการณ์ที่เป็นทางการมากจะมีการใช้ umoo-gozaimasu หรือ oishuu-gozaimasu โดยที่คำเรียกรสในเชิงประเมินในภาษาญี่ปุ่นนี้จะมีการใช้แตกต่างกันไปตามเพศของผู้พูดอีกด้วย

ในการถามในเชิงบรรยายนั้น แคนเฮาส์ได้ใช้วิธีถามเช่นการถามในแบบ what kind of a taste does x have? เช่น Melon wa donna aji ga suru? (what kind of a taste do melons have? ซึ่งก็ทำให้ได้คำเรียกรสหลายคำ เช่น amai "หวาน" เป็นต้น จากนั้นแคนเฮาส์จึงนำคำตอบซึ่งเป็นคำเรียกรสเชิงบรรยายมาจัดกลุ่มของคำตามลักษณะทางประเภททางไวยากรณ์ของคำได้ทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่ 1.กลุ่มคำเรียกรสเชิงบรรยายซึ่งเป็นคำคุณศัพท์ เช่น amai (sweet), suppai (sour), shoppai (salt) 2.กลุ่มคำเรียกรสเชิงบรรยายซึ่งเป็นคำวิเศษณ์ขยายคำกริยา เช่น piritto (piquantly) 3.กลุ่มคำเรียกรสเชิงบรรยายซึ่งเป็นคำนามวลีที่มีโครงสร้าง +subject particle+verb (aru) เช่น amami ga aru (has a sweetness) และ 4.กลุ่มคำเรียกรสเชิงบรรยายซึ่งเป็นคำนามวลีที่มีโครงสร้าง I - adjective(II) เช่น kaori ga II (aromatic) เป็นต้น

จากนั้น แคนเฮาส์ได้นำคำเรียกรสพร้อมทั้งรายชื่ออาหารต่างๆ มาจัดลงตาราง เพื่อให้ดูง่ายขึ้นตามตัวอย่างข้างล่างเพื่อแสดงให้เห็นทั้งคำเรียกรส axiom ของคำเรียกรส และ บรรทัดฐานของรส โดย axiom จะเป็นวัตถุดิบหรือเครื่องปรุง, ส่วนบรรทัดฐานของรสจะเป็นอาหารสำเร็จรูปของชาวญี่ปุ่น ดังเช่น:-

ตารางที่ 1. แสดงตัวอย่างของรสและบรรทัดฐานของรสในภาษาญี่ปุ่น

TERMS	AXIOM	TASTE NORMS
SWEET	SUGAR	BANANA

อย่างไรก็ดี นอกจากการศึกษาคำเรียกรสจากการวิเคราะห์โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์แล้ว แบคเฮาส์ ยังได้ทำการวิจัยการขยายความหมายของคำเรียกรส เพื่อต้องการทราบว่าคำเรียกรสมีการขยายความหมายไปอธิบายสิ่งอื่นได้เช่นกัน แบคเฮาส์ได้ยกตัวอย่าง คำว่า sweet ในภาษาอังกฤษที่มีการเปลี่ยนแปลงความหมายจากเดิมคือ คำเรียกรส ไปสู่การอธิบายพฤติกรรมหรือลักษณะของคนอย่างเช่นในประโยคภาษาอังกฤษที่ว่า she is so sweet เป็นต้น

ส่วนคำเรียกรสในภาษาญี่ปุ่นมีการขยายความหมายมากมายเช่นกัน โดยเฉพาะคำว่า Amai (หวาน) มีการเปลี่ยนแปลงสู่ความหมายต่างๆกันมากมายซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นความหมายในแง่บวกโดยแบคเฮาส์ได้ยกตัวอย่างเช่น มีการใช้ amai ไปอธิบายกลิ่นหอมของดอกไม้ หรือ amai ที่มีการเปลี่ยนแปลงสู่ความหมายในแง่ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น อย่างเช่น amai merodii (romantic melody) หรือ amai Kotoba (sweet words) เป็นต้น หรือ amai อาจมีความหมายในแง่ tightness เช่น Sen ga amai (เกลียวหวาน) หรือในแง่ของการขาดความเป็นจริง เช่น kangae ga amai (unrealistic thinking)

สำหรับคำเรียกรสในภาษาญี่ปุ่นคำอื่นก็มีการขยายความหมายเช่นกัน อาทิเช่น suppai (เปรี้ยว) มีการขยายความหมายไปอธิบายกลิ่น หรือความหมายแง่ของคำศัพท์แสดง เช่น เปรี้ยวปาก หรืออาจมีการขยายความหมายไปอธิบายประสบการณ์ก็ได้

นอกจากนี้ คำว่า Nigai (ขม) ก็มีการขยายความหมายไปอธิบายประสบการณ์ เช่น nigai keiken (bitter experience) หรือในแง่การแสดงออก เช่น nigai kao, (make bitter face) เป็นต้น

อย่างไรก็ดี แบคเฮาส์ได้กล่าวโดยสรุปว่าโครงสร้างทางความหมายของคำเรียกรสในภาษาญี่ปุ่นนั้นไม่สอดคล้องกับผลการทดลองทางวิทยาศาสตร์ที่กล่าวว่ามีเพียง 4 ประเภทเท่านั้น คือ เปรี้ยว หวาน เค็มและขม ทั้งนี้เป็นเพราะคำเรียกรสในภาษาญี่ปุ่นมีมากกว่าคำเรียกรสทั้ง 4 ประเภทดังกล่าว และเสนอแนะว่าควรมีการศึกษาคำเรียกรสในภาษาอื่นรวมถึงการศึกษาการขยายความหมายของคำเรียกรสอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยนำร่องของการศึกษาวิจัยคำเรียกรส เรื่อง “ คำเรียกรสภาษาไทย กรุงเทพฯ” ของผู้วิจัย (อัญชลิกา, 2542) ซึ่งเป็นรายงานประกอบรายวิชาสัมมนาภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อรวบรวมคำเรียกรสพร้อมทั้งจำแนกประเภทคำเรียกรสชาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานรวมถึงการศึกษาการขยายความหมายของคำเรียกรสจากสำนวนสุภาษิตไทยพอสังเขป ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในกรุงเทพฯโดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวกรุงเทพฯโดยกำเนิด 8 คน ทั้งเพศชายและหญิง และจัดบันทึกคำตอบลงในตารางที่เตรียมไว้ เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วผู้วิจัยจึงทำการจำแนกประเภทคำเรียกรสพื้นฐานและไม่พื้นฐาน จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การขยายความ

หมายของคำเรียกรสพื้นฐานที่ถูกนำไปใช้ในการอธิบายสิ่งอื่นที่ไม่ใช่รส โดยการศึกษาจากสำนวนสุภาสิตไทย

ผลการวิเคราะห์พบว่าภาษาไทยกรุงเทพฯ มีคำเรียกรสอยู่หลายคำด้วยกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นคำเรียกรสพื้นฐาน 9 คำ ได้แก่ เปรี้ยว หวาน เค็ม ขม เผ็ด จืด ฝาด มัน คาว ส่วนคำเรียกรสไม่พื้นฐาน ได้แก่ คำเรียกรสพื้นฐานต่างๆที่มีการผสมกับคำเรียกรสพื้นฐานด้วยกัน หรือมีการผสมกับคำขยายบอกปริมาณ เช่น เปรี้ยวจัด เปรี้ยวอมหวาน หรือมีการเรียกรสชาติอาหารโดยการใช้คำเรียกเดียวกันกับวัตถุที่เรียก เช่น รสตะไคร้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าชาวไทยกรุงเทพฯ มีการนำคำประเภทอื่นๆมาเรียกรสของอาหารอีกด้วย เช่น รสเข้มข้น รสแหลม รสซ่า เป็นต้น

ส่วนทางด้านการศึกษาความหมายของคำเรียกรสนั้น ผู้วิจัยพบว่าคำเรียกรสพื้นฐานมีการขยายความหมายไปอธิบายสิ่งอื่นนอกเหนือจากรสโดยผู้วิจัยศึกษาการขยายความหมายจากสำนวนสุภาสิตที่มีการนำเอาคำเรียกรสไปประกอบจำนวน 27 สำนวน ผลการวิเคราะห์พบว่า คำเรียกรสมีการขยายความหมายไปอธิบายสถานการณ์ ประสบการณ์ นิสัย ลักษณะ และพฤติกรรม

1.6.4.2 การรับรู้รส

อย่างที่ได้อธิบายไปแล้วว่าการศึกษารื่องคำเรียกรสเป็นเรื่องของการรับรู้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่างานวิจัยที่มีการกล่าวถึงการรับรู้จึงเป็นข้อมูลสำคัญในการวิเคราะห์คำเรียกรส และงานวิจัยที่มีการกล่าวถึงการรับรู้ได้แก่งานวิจัยของริเวอร์ส (Rivers, 1905 อ้างถึงใน Backhouse, 1994) ที่ทำการศึกษาคำเรียกรสของชาวเกาะโตดาส(Todas)ทางอินเดียตอนใต้เพื่อเก็บข้อมูลคำเรียกรสของชาวเกาะดังกล่าวโดยให้ผู้บอกภาษาชิมสารละลายที่ให้รสเพียง 4 ประเภท ได้แก่ หวาน เปรี้ยว เค็ม และขม ริเวอร์สพบว่าชาวเกาะโตดาสมีคำเรียกรสทั้ง 4 ประเภทซึ่งเป็นคำเฉพาะที่แตกต่างกัน และยังพบว่าชาวเกาะโตดาสมีความสับสนในการรับรู้รสเค็มและรสเปรี้ยว

ส่วนงานวิจัยของโรบินสัน(Robinson : 1970 อ้างถึงใน Backhouse : 1994) ที่ทดสอบการใช้คำเรียกรสขมและรสเปรี้ยวในภาษาอังกฤษโดยการให้อาสาสมัครลิ้มรสเพื่อระบุรสของมะนาวและมะนาวในรูปของน้ำผลไม้แสดงให้เห็นว่า อาสาสมัคร 67% ระบุรสของมะนาวว่าเป็นรสเปรี้ยว 33% ระบุรสของมะนาวว่าเป็นรสขม ในส่วนของมะนาวในรูปของน้ำผลไม้ นั้นโรบินสันพบว่าอาสาสมัคร 39% ระบุรสของน้ำมะนาวว่าเป็นรสเปรี้ยว และอีก 39% ระบุรสของน้ำมะนาวว่าเป็นรสขม ดังนั้น โรบินสันจึงสรุปได้ว่าการใช้คำเรียกรสขมและรสเปรี้ยวในชีวิตประจำวันแตกต่างกันไปจากความหมายของทั้ง 2 รสในทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากสารอาหารบางอย่างที่ให้รสขมโดยผล

การพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์กลับมีการรับรู้เป็นรสเปรี้ยวโดยปราศจากการตระหนักถึงรสที่แท้จริงของสารอาหารนั้น

สำหรับการศึกษาคำเรียกรสโดยฮาร์เปอร์ (Harper, 1972 อ้างถึงใน Backhouse, 1994) นั้นมีความเชื่อว่าผลการศึกษาคำเรียกรสในทางภาษาศาสตร์มีความจำเป็นต่อการศึกษาการรับรู้ที่มีการทำความเข้าใจได้ยากอย่างเช่นรส โดยฮาร์เปอร์ชี้ให้เห็นว่าควรมีการตรวจสอบให้เห็นชัดถึงความเข้าใจและการนำคำเรียกรสไปใช้จริงในชีวิตประจำวันซึ่งพจนานุกรมไม่สามารถที่จะให้ความหมายในลักษณะนี้ได้

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยต่างๆข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมองเห็นภาพรวมพร้อมทั้งสามารถสรุปประเด็นของแนวคิด แนวทาง และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยทางด้านอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาเรื่องคำเรียกรสตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เป็นอย่างมาก งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยคำเรียกรสซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางการศึกษานั้นเป็นงานวิจัยเรื่องคำเรียกสีและงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติ เนื่องจากงานวิจัยเรื่องคำเรียกสีเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เช่นเดียวกับงานวิจัยคำเรียกรส และยังเป็นงานวิจัยที่มีการจำแนกประเภทคำเรียกสีออกเป็นคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐานโดยการใช้เกณฑ์ อีกทั้งมีการศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานพร้อมทั้งคำนวณหาความถี่ในการใช้แต่ละกลวิธีและวิเคราะห์ในเรื่องของการรับรู้สี สำหรับการศึกษาคำเรียกญาตินั้นเป็นการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติด้วยวิธีวิเคราะห์ห้องค์ประกอบพร้อมทั้งหามิติแห่งความแตกต่างของความหมาย ดังนั้นการศึกษาคำเรียกญาติจึงเป็นแนวการวิเคราะห์ที่สำคัญต่องานวิจัยคำเรียกรส

ในส่วนของการศึกษาเกี่ยวกับรสทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาส่วนใหญ่เน้นเป็นการทดสอบการรับรู้รส 4 รสซึ่งได้แก่ เปรี้ยว หวาน เค็ม และขม ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับรสและการครัวในบริบททางสังคมนั้นทำให้ผู้วิจัยได้รับทราบข้อมูลความแตกต่างกันในเรื่องของการครัวแต่ละถิ่นที่ช่วยให้ผู้วิจัยมีข้อมูลเพื่ออ้างอิงและใช้เป็นแนวทางในการศึกษาคำเรียกรสได้ดียิ่งขึ้น

และดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าการศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกรสที่มีผู้ทำมานั้นยังจัดว่ามีอยู่น้อยมาก การศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกรสที่มีอยู่มากเป็นการมุ่งเก็บข้อมูลคำเรียกรสเพื่อให้ทราบได้ว่าคนในแต่ละถิ่นมีคำเรียกรสอะไรบ้างและคำเหล่านั้นมีที่มาอย่างไร หรืออาจเป็นการศึกษาคำเรียกรสเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางไวยากรณ์และการขยายความหมายของคำเรียกรส แต่สำหรับการศึกษาวิจัยระบบคำเรียกรสในภาษาไทยนั้นยังไม่มีผู้ใดทำได้เลย ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุที่ทำให้มีผู้ทำการวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับคำเรียกรสน้อยมากนั้นเนื่องจากการรับรู้รสเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนมากกว่าการ

รับรู้ทางประสาทสัมผัสอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะการรับรู้รสเป็นกระบวนการที่มีการทำงานประสานกันกับการรับรู้ทางกลิ่นและสัมผัสทางอื่นๆอย่างใกล้ชิด

ดังนั้น จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะนำแนวคิด แนวการวิเคราะห์ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาคำเรียกรสในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่นเพื่อวิเคราะห์หาระบบคำพร้อมทั้งเปรียบเทียบหาความเหมือนและความต่างของระบบคำเรียกรสทั้ง 4 ถิ่นดังกล่าว โดยผู้วิจัยจะทำการจำแนกประเภทของคำเรียกรสพื้นฐานพร้อมทั้งวิเคราะห์หาความหมายของคำเรียกรสพื้นฐานแต่ละคำ อีกทั้งศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกรสไม่พื้นฐานและคำนวณหาความถี่ในการใช้แต่ละกลวิธี และท้ายสุดผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบหาความเหมือนและความต่างของระบบคำเรียกรสในภาษาไทย 4 ถิ่นดังที่ผู้วิจัยจะได้นำเสนอในบทต่อไป